

Syddansk Universitet

Det Ny Merino

#38

Institut for Sprog og Kommunikation

”Et vindue ind til to verdener”

Mariam El Chiekh Khalil

December 2019

ISSN: 2445 – 6764

Copyright ©

Artiklen må bruges og genbruges under Creative Commons licens BY-NC-ND, hvilket betyder, at den må gengives og spredes elektronisk eller på anden måde, hvis det sker med klar kildeangivelse og/eller med link tilbage til den pågældende gengivelse.

Redaktion: Flemming Smedegaard & Katrine Slott Nielsen

Præsentation af forfatteren

Mariam El Chiekh Khalil

Cand.mag. i International Virksomhedskommunikation, Syddansk
Universitet

”Et vindue ind til to verdener”

Af: Mariam El Chiekh Khalil

Abstract

This article revolves around a decision made in 2015, regarding a shutdown of all combinatory educations with Arabic, Spanish, and Chinese as secondary subjects at University of Southern Denmark. With the Arabic students as the primary focus, this article considers the personal and profession related importance of providing combinational educations with Arabic in Denmark, for Danish students with an Arabic background. The article also examines which discourses the target audience use in their discussion regarding the importance of having Arabic speaking professionals in Denmark, versus the consequences that follows from the lack of such assets.

To examine this issue, this article is based on a situational dialectical science theory, and the method, situational dialectical discourse, which is included as the primary method carrying the analysis. The target audience is selected by the variables: education, ethnicity, and language. The variables are chosen through the Snowball Sampling method.

The results implicate, that acknowledging both sides of their respective identities, the students become more balanced as Danish citizens. Furthermore, they possess strong competencies by being able to use both their mother tongue, academic Arabic, and Danish skills. Furthermore, the analysis shows the target audience chose to study Arabic, as a part of their personal identity project. The respondents also implicated that Denmark lacks diversity, as they feel excluded from the labour market due to their Islamic headscarfs. In addition, the results implicated a big need for professional Arabic speaking people, especially in regard to the interpretation sector, integration areas, and for the international market. The results also proved that the consequences of not providing Arabic language at the universities will affect everyone in Denmark if looking in a broader picture. Finally, the results implicated that the combinational educations could be improved, while all respondents agreed upon the year abroad to a Middle Eastern country being the absolute strength of the education.

Begrebsoversigt

Begreb	Definition
Andengenerationsindvandrer	Person der er født i og stadig bor i et bestemt land, men har forældre der begge er indvandrere i det pågældende land
Bindestregsidentitet	Person placeret mellem flere kulturer, og som identificerer sig med begge sider
Da'wah	'kalden' eller mission, der har til hensigt at invitere og fortælle folk om Islam
Dimensioneringen	Nedlæggelsen af arabisk, spansk og kinesisk sprog på Syddansk Universitet
Heritage (language) learners	In general, the term "heritage language learner" is used to describe a person studying a language who has proficiency in or a cultural connection to that language
Interdisciplinær forskning	Forskning på tværs af felter
IVK'er	Studerende eller færdiguddannet inde for International Virksomhedskommunikation
Kombinationsuddannelse	Kombination af flere uddannelser under en samlet studie
Mellemøstlig baggrund	Person med rødder i Vestasien og Nordafrika
Multiperspektivisk tilgang	Integrationsorienteret perspektiv, hvor mange forskellige typer af teorier og metoder benyttes

Forkortelsesoversigt

Forkortelse	Forklaring
Cand. Negot	Erhvervsøkonomi – Erhvervsprog
IKP	Interkulturel Pædagogik
IVK	International Virksomhedskommunikation
SDD	Situationel Dialektisk Diskursanalyse
SDU	Syddansk Universitet
SDV	Situationel Dialektisk Videnskabsteori

Introduktion

Det arabiske sprog tales af 319 millioner mennesker, og kategoriseres som et af verdens største sprog (Ethnologue 2018). Verdenssproget kunne oprindeligt studeres på Syddansk Universitet (SDU), men i 2015 blev der lukket for optag på alle studier med arabisk på SDU. Studier hvor 50-60% af de studerende havde en mellemøstlig baggrund¹. En del af disse studerende går under betegnelsen *heritage learners*², og kommer fra områder som Vollsmose, Brøndby og Nørrebro. Størstedelen af de studerende på arabiskstudiet er mønsterbrydere, og særligt den gruppe fokuserer denne artikel på.

Denne artikels primære formål er at undersøge, hvorfor tidligere arabiskstuderende med mellemøstlig baggrund valgte at studere arabisk, samt hvilken personlig og erhvervsmæssig betydning kombinationsuddannelser³ med arabisk har haft for selvsamme gruppe. Hvordan italesætter de vigtigheden af at have professionelle arabisktalende i Danmark, og hvilke konsekvenser mener de, at dimensioneringen⁴ kan medføre? Ydermere vil en mindre del af analysen undersøge regeringens rolle i forhold til dimensioneringen, med særligt fokus på tidligere uddannelses- og forskningsminister Sofie Carsten Nielsen.

Denne artikel udføres igennem en kvalitativ dataindsamlingsmetode, hvor otte semistrukturerede interview med tidligere arabiskstuderende bærer studiets analyse (Brinkmann & Tanggaard 2015). Ydermere suppleres studiets empiri med otte sekundære dokumenter omhandlende dimensioneringen, bestående af udtalelser om

¹ Person med rødder i Vestasien og Nordafrika

² In general, the term “heritage language learner” is used to describe a person studying a language who has proficiency in or a cultural connection to that language

³ Kombination af flere uddannelser under en samlet uddannelse

⁴ Nedlæggelsen af arabisk, kinesisk og spansk på Syddansk Universitet

dimensioneringen i form af blandt andet mails mellem studieleder for International Virksomhedskommunikation (IVK) i Odense, Flemming Smedegaard, og tidligere uddannelses- og forskningsminister Sofie Carsten Nielsen, samt et dokument fra Folketinget, hvor dimensioneringen drøftes mellem Sofie Carsten Nielsen og Jane Heitmann.

Dette studies videnskabsteoretiske udgangspunkt er Situationel Dialektisk Videnskabsteori (SDV) (Dakwar, Lorentzen & Smedegaard 2017). Studiets overordnede teori er Situationel Dialektisk Diskursanalyse (SDD) (Dakwar, Lorentzen & Smedegaard 2018), hvor metoderne Dialektisk Lingvistik (Bang og Døør 2001; Bang og Døør 2007; Lindø 2002), Retorik (Jørgensen og Onsberg 1999) og Evaluering (Andersen og Smedegaard 2005) anvendes i besvarelsen af problemformuleringen, og dermed som primære metoder for analysen.

Videnskabsteoretisk udgangspunkt

Thomas Kuhn argumenterer for et nuanceret billede af forståelsen af videnskabsteori. Kuhn taler om, at paradigmer ikke kan sammenlignes og derfor er der heller ikke grundlag for at sige, at det ene paradigme er mere sandt end det andet. Kuhn påpeger, at et paradigme udgør en social konsensus, som kendetegner et bestemt fagområde i en periode. Med tiden opstår der, ifølge Kuhn, videnskabelige revolutioner, og paradigmerne undergår kriser. Det gør, at forskere ser verden på en ny måde (Kuhn 1973 citeret hos Dakwar, Lorentzen & Smedegaard 2017).

Som IVK-studerende er jeg med årene blevet modelleret til ofte at tænke interdisciplinært, hvor områder som for eksempel leksikogrammatik, markedsføring, virksomhedskommunikation og organisationsteori anvendes på kryds og tværs i uddannelsen. Derfor er det for mit vedkommende også den fremgangsmåde, der for mig fungerer mest optimalt, når vi taler videnskabsteori.

Situationel Dialektisk Videnskabsteori

Situationel Dialektisk Videnskabsteori (Dakwar et al 2017) (SDV) er det præliminære bud på en ny og anderledes tilgang til videnskabsteori, udviklet af Julia Rytter Dakwar, Anne-Christine Rosfeldt Lorentzen og studieleder for International Virksomhedskommunikation Flemming Smedegaard, som en forlængelse af deres præsentation af ledelsesparadigmet Situationel Dialektisk Ledelse (Dakwar, Lorentzen og Smedegaard 2015 citeret hos Dakwar et al. 2017).

Situationel betegner, at antagelserne ikke er statiske, men at alle overvejelser og valg under de enkelte antagelser er afhængige af situationen. Dialektisk betegner, at alle antagelser opererer med dialektiske

⁵ Forskning på tværs af felter

modsatninger, og at alle videnskabsteoretiske valg ses som valg på dialektiske kontinua. (Dakwar et al. 2017: 3)

SDV er inspireret af organisationsteoretikeren Gareth Morgan, der opfordrer til at forstå og undersøge organisationer ud fra forskellige perspektiver. SDV åbner op for at arbejde multiperspektivisk⁶ med friheden til at til- og fravælge adskillige antagelser. Fremgangsmåden skaber dog blinde vinkler, idet ét fænomen betragtes, og et andet udelukkes (Morgan 2006 citeret hos Dakwar et al. 2017).

SDV fremstiller ni antagelser, som teoretisk set står til grund for paradigmet. Antagelserne er dynamiske, idet de lapper ind over hinanden og selve opdelingen i artiklen er blot til for overskuelighedens skyld (Dakwar et al. 2017). Det betyder, at jeg i min argumentation for til- og fravalg ikke gennemgår samtlige antagelser slavisk, men derimod præsenterer mine pointer fra udvalgte antagelser i den rækkefølge, der giver bedst mening for artiklen som helhed.

De ni antagelser, i den rækkefølge Dakwar et al. (2017: 4) har præsenteret dem, er:

Antagelse 1: Teori og praksis fordrer hinanden

Antagelse 2: Del og helhed hænger sammen

Antagelse 3: Forbundne sagsforhold påvirker gensidigt hinanden

Antagelse 4: Fortid, nutid og fremtid hænger sammen

Antagelse 5: Her, nærhed og fjernhed hænger sammen

Antagelse 6: Kendsgerninger og værdier er to alen af samme stykke

Antagelse 7: Dialektiske modsætninger har ikke noget slutpunkt

Antagelse 8: Tilfældighed og forudsigelighed eksisterer side om side

Antagelse 9: Situationel dialektisk videnskabsteori er multiperspektivisk

Nedenstående er en kort gennemgang af et udpluk af de ni antagelser, som har særlig relevans for denne artikel.

Antagelse 2: Del og helhed hænger sammen

Et af nøglegrebene i SDV er *både – og*. Antagelsen om at del og helhed hænger sammen, bygger på beskrivelsen af, at disse to er uløseligt forbundne, og at det ikke drejer sig om at fokusere på det ene fænomen, frem for det andet (Dakwar et al. 2017).

Her har jeg, i løbet af dette studiums proces ofte spurgt mig selv, ”bliver jeg klogere på uddannelsens særlige værdier ved at gå i detaljer med de tidligere studerende om, hvad de individuelt værdsatte ved uddannelsen, eller

⁶ Integrationsorienteret perspektiv, hvor mange forskellige typer af teorier og metoder benyttes

burde jeg studere rene tal og betragte emnet om nedlukningen af arabisk som helhed, og måske zoome ud til et større perspektiv?"

Det svarer SDV på, og præsenterer en både – og retning, hvor man hverken skal vælge det ene eller det andet, men derimod forstå del og helhed som uløseligt forbundne. Samme forståelse findes i hermeneutikken, der opererer med en cirkelstruktur, hvor de enkelte dele kun kan forstås ud fra helheden, og omvendt (Dakwar et al. 2017).

Antagelse 6: Kendsgøringer og værdier er to alen af samme stykke

Del og helhed kan, som nævnt i ovenstående, ikke adskilles. Men hvordan vælges de dele, der inddrages som en del af helheden? Baseret på hvad? Det handler denne antagelse om.

Et eksempel ses i denne artikel, hvor regeringen grundet et behov for besparelser, fandt det mest hensigtsmæssigt at nedlægge kombinationsuddannelsen med arabisk. Beslutningen om at nedlægge arabisk er blandt andet vedtaget ud fra kvantitative opgørelser, for eksempel med udgangspunkt i ledighedsopgørelser, med argumentet i en mail fra den tidligere minister til Flemming Smedegaard om, at der "i Danmark ikke bør uddannes til arbejdsløshed".

Det kan anses som værende en værdiafvejning af, hvad regeringen har vurderet, de kan gøre for at opnå de ønskede besparelser hurtigt og effektivt. Men hvad med på sigt? Hvad med de menneskelige værdier, der nedlægges? Hvad bliver der af den 2/3 af danskere med anden etnisk baggrund, der plejede at søge ind på uddannelser med arabisk? Set i et økonomisk og politisk perspektiv fremstår beslutningen muligvis rationel og effektiv, men hvad så når vi medregner den menneskelige pris?

Dakwar et al. (2017) beskriver, hvordan facit med to streger under ikke nødvendigvis er fakta, og at nogle værdier (som for eksempel de økonomiske i ovenstående eksempel) pakkes rationelt ind i adskillige opgørelser og statistikker, som medfører, at en række andre værdier tilsidesættes.

Antagelse 4: Fortid, nutid og fremtid hænger sammen

Den mere processuelle tilgang; *årsag-virkning*, åbner potentielt op for komplekse sammenhænge, også hvad angår det, som Dakwar et al. (2017) beskriver som et fænomen, nemlig *tid*.

Stacey og Meads essentielle pointe påpeger, at mennesket forstår fortiden i nuet, og påvirker fremtiden i nuet med den forståelse af fortiden, som nuet giver. Det kan lyde kompliceret, men indikerer helt konkret, at fortid, nutid og fremtid skal forstås som interdependense størrelser, der er afhængige af og påvirker hinanden på uforudsigelige måder (Mead 1932; Stacey 2011 citeret hos Dakwar et al. 2017).

For at konkretisere antagelsen yderligere, kaster jeg et nærmere blik på den i denne artikel. Interviewene i denne artikel er udført med henblik på at få en indsigt i respondenternes fortid, for at kunne opnå bredere forståelse for

deres bevæggrunde for at studere arabisk, og igennem deres erfaring få et indblik i, hvad vi kan gøre for at fremme og hjælpe fremtiden.

Erfaring er i denne antagelse nemlig et essentielt begreb, idet erfaring fremmer menneskets forståelse af fortiden, handlinger i nutiden og forestillinger om fremtiden (Mead 1932 citeret hos Dakwar et al. 2017).

Teori og metode

Tilsvarende Dakwar, Lorentzen og Smedegaard (2017) operer Gareth Morgan (2006) med et situationelt multiperspektivisk udgangspunkt. Morgans organisationsteori opererer med tankegangen om at tage forskellige briller på alt afhængig af de situationelle omstændigheder og igennem dem se verden på forskellige måder (ibid.).

I september 2018 præsenterede forfatterne bag SDV, en ny multiperspektivisk tilgang ved navn Situationel Dialektisk Diskursanalyse (Dakwar et al. 2018). Tilgangen er blandt andet inspireret af Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse (Fairclough 1992), dog med den forskel, at Faircloughs teori som hovedformål går op i at afdække og klarlægge diskursive praksissers indvirkning på opretholdelse af ulige magtforhold med henblik på at understøtte social forandring, hvor Situationel Dialektisk Diskursanalyse bidrager med at skabe et indblik i, hvordan forskellige mennesker og grupper af mennesker handler og herunder skaber og reproducerer strukturer, kulturer, magtforhold og så videre (Dakwar et al. 2018: 4).

Analysemetoder

Til at starte med vil jeg kort præsentere antagelse 9 fra SDV (2017), som kan være med til at skabe en overordnet forståelsesramme for SDD (2018). Dernæst vil jeg gå i dybden med SDD og præsentere den syvende og sidste antagelse fra SDV, efterfulgt af en beskrivelse og begrundelse af mine til- og fravalg af metoder fra SDD. Afslutningsvis, vil jeg kort begrunde den dataindsamlingsmetode jeg har anvendt, og igen argumenterer for til- og fravalg.

For hver udført analyse præsenteres en opsamling med de vigtigste resultater, metoderne har bidraget med.

Antagelse 9: Situationel dialektisk videnskabsteori er multiperspektivisk

Det er ikke altid, at der opnås en bredere indsigt i en given situation ved at inddrage flere perspektiver end højst nødvendigt. Er der for eksempel tale om en organisationskrise eller måske endda en familiær krise, er det typisk mest fornuftigt kun at inddrage de specifikke personer, der er indblandet i konflikten. Inddrages alle de andre organisations- eller familiemedlemmer, kan der opstå for mange perspektiver, der ifølge min vurdering blot vil sløre det essentielle problem og fjerne fokus fra dem, der virkelig har brug for hjælp og opmærksomhed.

Antagelse 9, som beskrevet i ovenstående, er dybt inspireret af Morgans (2006) pointe om at inddrage flere perspektiver for at komme rundt om organisationsanalysen fra flere teoretiske vinkler, og det samme opfordrer SDD (2018) til at gøre i arbejdet med kommunikationsanalyse. I modsætning til Faircloughs (1992) metode, præsenteres der i artiklen om SDD en oversigt over konkrete værktøjer, der kan anvendes (Dakwar et al. 2018: 5).

Denne antagelse ligger derfor også til grund for min udvælgelse af diskurser fra SDD (2018). Med tanken om et situationelt multiperspektiv, har jeg altså udvalgt de diskurser, jeg vurderede som værende mest hensigtsmæssige for denne artikel.

Situationel Dialektisk Diskursanalyse

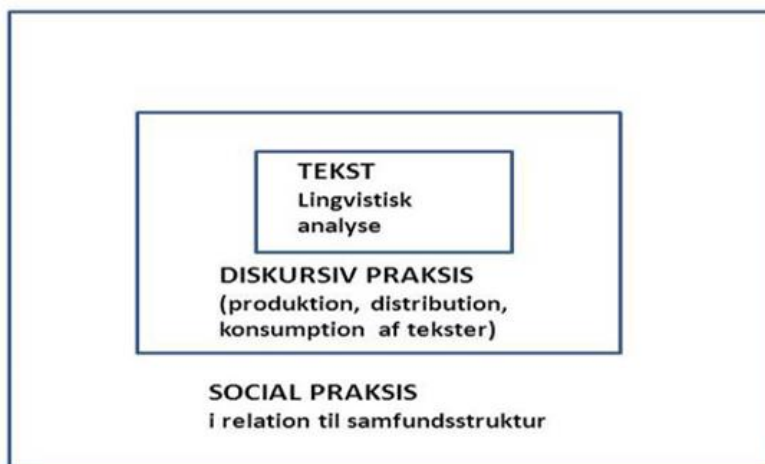
SDV er, som nævnt tidligere, udviklet af Dakwar, Lorentzen og Smedegaard, som en forlængelse af ledelsesparadigmet ”En ansats til en teori om Situationel Dialektisk Ledelse” (Dakwar et al. 2015). Selvsamme videnskabelige forskere har udviklet ”Mulighedernes umuligheder og umulighedernes muligheder i Situationel Dialektisk Diskursanalyse” (SDD) (2018), som er den teoribaserede metode, jeg anvender i denne artikel.

Det er ikke kun Dakwar, Lorentzen og Smedegaard, der argumenterer for at arbejde interdisciplinært. Med tiden er flere forskere i stigende grad begyndt at tænke interdisciplinært, heriblandt Theo van Leeuwen (2005), der argumenterer for, at en integrationstilgang, hvor teori og metode mødes i et ligeværdigt samarbejde, der kan være vejen frem til interdisciplinær forskning.

Ligesom Morgan (2005), går Dakwar et al. (2018) ikke ind for én specifik tilgang til henholdsvis organisations- og kommunikationsanalyse som det endegyldige svar, men argumenterer derimod for en multiperspektivisk tilgang. Den multiperspektiviske tilgang er særlig nyttig i denne artikel i og med, at empirien indeholder en række nuancerede holdninger, der både berører økonomiske, politiske, samfundsmæssige, kulturelle og endda religiøse perspektiver. Der er, ifølge min vurdering, både et stort behov for at dække diskurser som; integrationsområdet, tolkeindustrien og internationale relationer, og også de mere personlige fortællinger og værdierne heri.

Dakwar et al. (2018) påpeger, at diskursanalyse har særlig fokus på interaktionen mellem mennesker, og at kommunikation altid finder sted i en social og kulturel kontekst. Det betyder, at jeg i analysen af min empiri ikke kun har fokus på respondenternes individuelle oplevelse, men at jeg nærmere forsøger at forstå deres sociale forståelse, identitetsopfattelser og forståelse af verden (Dakwar et al. 2018).

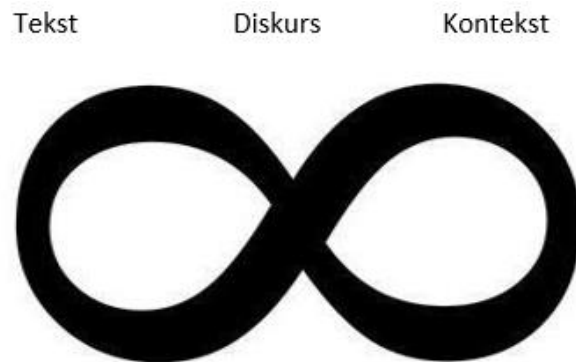
Faircloughs (1992) kritiske diskursanalyse, er som nævnt tidligere, god til at belyse sociale forandringer og magtforhold gennem en kritisk analyse, hvortil han har udarbejdet et tredimensionelt diskursbegreb med tre kasser, der repræsenterer niveauerne: *tekst*, *diskursiv praksis* og *social praksis* (Figur 1).

Figur 1: Norman Faircloughs tredimensionelle diskursbegreb

Fairclough (1992) påpeger en gensidig påvirkning mellem niveauerne, hvilket dog fremstår uklart, idet de tre diskurser er illustreret i en kasseinddeling, hvilket kan gøre det vanskeligt at skulle argumentere for den gensidige påvirkning, når der, som Dakwar et al. (2018) formulerer det, "ikke engang" er dobbeltpile eller andet, der viser sammenhængen. Det har under mit arbejde med Faircloughs teori førhen resulteret i tre mindre delkonklusioner, hvor jeg har skulle rationalisere sammenhængen mellem niveauerne ud fra en model, der ekspliciterer noget andet (Dakwar et al. 2018: 6).

Her har SDD (2018) været særdeles hensigtsmæssig under anvendelse, da der ingen kasser, ingen kanter og ingen ende er. Ser man for eksempel på interviewene i denne artikel, før de overhovedet blev videnskabeligt bearbejdet, er det tydeligt at se, hvordan det ene emne bringer respondenterne videre til det næste. En syntese åbner op for en ny. Det har Dakwar et al. valgt at belyse ved SDD-flowmodellen (Figur 2), hvor begreberne; *tekst*, *diskurs* og *kontekst* udgør en helhed (Dakwar et al. 2018: 48).

Figur 2: SDD-flowmodellen

I denne artikel analyserer jeg, på grundlag af SDD med udvalg i tre primære metoder, en række respondenters ytringer om, hvordan de har oplevet at studere arabisk, samt deres holdning til vigtigheden af det arabiske sprog, ved hjælp af analyseredskaber fra den Dialektiske Lingvistik (Bang og Døør 2001; Bang og Døør 2007; Lindø 2002), Retorikken (Jørgensen og Onsberg 1999) og begrebet Evaluering (Andersen og Smedegaard 2005). Metoderne uddybes efter en kort præsentation af antagelse 7 fra SDV, der ifølge min vurdering giver et hensigtsmæssigt indblik i, hvad dialektik helt essentielt fokuserer på. Dernæst argumenterer jeg for mine til- og fravalg af de udvalgte metoder fra SDD, hvor jeg afslutningsvis begrundet mit valg af dataindsamlingsmetoden.

Antagelse 7: Dialektiske modsætninger har ikke noget slutpunkt

Dakwar et al. (2017) beskriver dialektik på følgende måde:

(...) det er en metode (...), hvor indbyrdes modsigende påstande bliver afsløret som sammenhængende ved, at et udsagn (en tese) og et modudsagn (en antitese) føres frem til en fælles konklusion (en syntese). (Dakwar et al. 2017: 28)

I denne artikel præsenteres der for eksempel diskurser vedrørende dimensioneringen af arabisk på SDU, og ikke alle parter har samme udlægning af situationen, hvad der i fremtiden bør eller kommer til at ske. Er der reelt set en af parterne, der har mere ret end den anden? Måske, måske ikke. Men det er blandt andet noget af det dialektikken kan være med til belyse. Ikke nødvendigvis hvem der har ret, men nærmere påpege de modsætninger, iscenesættelser og andre kommunikative aspekter, der nu engang fremkommer (Dakwar et al. 2017).

For at forstå SDV yderligere kan videnskabsteorien sættes op mod den kritiske rationalisme, hvor der i stedet for at blive åbnet op for en ny syntese, som SDV lægger op til, altid vil være enten en bekræftelse eller afkræftelse på, om den opstillede hypotese er sand eller falsk (Klausen 2005).

SDV går altså ikke ind for en endegyldig syntese. Så snart man har fundet frem til en syntese, åbner den op for nye modsætninger (Dakwar et al. 2017).

Diskurs som dialektik: Dialektisk lingvistik

Dialektisk lingvistik er udviklet af lingvist Jørgen Chr. Bang og filosof Jøren Døør i slutningen af 60'erne. De udgav sammen bogen *Language, Ecology and Society – A Dialectical Approach* i 2007, og bidrog til feltet økolingvistik, som er paraplytermet for adskillige traditioner med forskellige sprogvidenskabelige tilgange til sprog og tekster (Dakwar et al. 2018). Bang og Døørs (2007) hovedbudskab ligger meget i titlen af deres bog og handler om, at der er en dialektisk relation mellem sprog, samfund og miljø (Dakwar et al. 2018).

Tilgangen støtter op om, at menneskers sprog og interaktion har indflydelse på, hvordan samfundet organiseres, og lige netop dette aspekt finder jeg særligt nyttigt for denne artikel (ibid.). Samfundet er skabt af mennesker, det består af mennesker og er afhængigt af mennesker. Respondenterne i denne artikel er iblandt de mennesker, og de har meget at fortælle, mange kulturelle interventioner og relevante diskurser, så der må vel ligge nogen værdi i det, de ytrer sig om, og den måde de ytrer sig på?

Noget andet jeg anser som værende særligt interessant, er forordene fra Jørgen Døør i Jørgen Bang, der udtrykker en marxistisk holdning, og som opfordrer til at gøre opgør med samtiden. Både Døør og Bang argumenterer overordnet set for konceptet om, at forskning bør skabe opmærksomhed på at ændre den kapitalistiske grådighed, og deraf dårligdomme i samfundet (citeret hos Dakwar et al. 2018). Er nedlukningen af arabisk som sidefag på SDU så en del af den kapitalistiske grådighed, fordi der jo ”skal spares” og ”skæres ned på humaniora”, så pengene kan bruges et andet sted? Eller helt modsat, er det fordi regeringen oprigtigt ikke vil investere ”det forkerte sted”, og altså har et ønske om at opnå økonomisk vækst et andet sted? Hvilke dårligdomme kan dimensioneringen så medføre for samfundet? Det er blandt andet et aspekt jf. den retoriske analyse giver en indsigt i.

Fortid, nutid og fremtid hænger sammen (Dakwar et al. 2017), og det er derfor kun tiden, der kan klargøre ovenstående diskussion. Men det, jeg kan bidrage med, er at analysere de dialektiske forhold mellem parterne i min empiri og deres bevæggrunde.

Anna Vibeke Lindø – Samtalen som livsform (2002)

Det vil jeg gøre ved hjælp af Anna Vibeke Lindøs bidrag til dialoganalysen *Samtalen som livsform*, der kaster lys over, hvordan mennesker kommunikerer med hinanden, hvad der påvirker vores samtale og vores individuelle og fælles forståelse (Lindø 2002). Ingen indgår i en samtale uden nogen form for bagage, og det, vi siger og mener, er alt sammen påvirket af ting, vi har hørt, oplevet, følt, set og så videre. Den bagage, man selv har, er ofte anderledes end den bagage ens samtalepartner sidder med (Lindø 2002).

Syv ud af otte af mine respondenter har udover dansk også mellemøstlig baggrund, og samtlige respondenter har studeret arabisk på SDU. Det kan betyde, at de har en række fælles forståelser, som Lindø (2002) også argumenterer for i og med, at de blandt andet deler samme religion og kulturelle baggrund. Trods det, vil hver enkelt deltager altid have sin egen individuelle forståelse af en given situation, og det interessante er så, hvordan personen italesætter sin forståelse af verden, hvad der er særligt dominerende i deres ytringer og alt deromkring. Hvilke diskurser hos respondenterne er særligt interessante?

Kernemodsætninger

Lindø (2002) argumenterer for, at al sproglig aktivitet finder sted i den sociale praksis, hvor der altid vil være tale om tilstedeværelsen af en konjunktur af modsætningsforhold. Bang og Døør præsenterer ni kernemodsætninger; *race, alder, køn, klasse, autoritet, ideologi, by/land, privat/offentlig* og *kultur/natur* (Bang og Døør 2007: 67-69 citeret hos Dakwar et al. 2018: 28). De kernemodsætninger, der er mest dominerende i en social praksis, afhænger af de associationer, der er forbundet med kernemodsætningerne i en given situation. Associationerne udspringer af tilbagevendende mønstre i vores virkelighed (Lindø 2002), og de erfaringer inddeler Bang og Døør i tre logikker, som handlinger og rationalerne bag handlingerne kan analyseres ud fra (Bang og Døør 2007 citeret hos Dakwar et al. 2018: 28). Logikkerne er; *ideologi*, der vedrører det mentale og bevidsthedsmæssige, *sociologikker*, som gælder de sociale forhold og *biologikker*, som har med regler og regelmæssigheder i det biologiske fællesskab at gøre.

For eksempel bliver etnicitet og sprog omtalt en del i interviewene, hvorfor disse aspekter ligger til grund for de modsætningsforhold, analysen om kernemodsætninger indebærer. Der er det særligt interessant at se på, hvad den enkelte part eller gruppe siger om de andre, men særlig hvordan de konstruerer sig selv sprogligt, og her kan der muligvis opstå et dem/os modsætningsforhold. Dog er jeg enig i med Dakwar et al. 2016 (citeret hos Dakwar et al. 2018) i, at der bør arbejdes med situationelt betinget kontinua frem for modsætningsforhold, hvor jeg kan analysere ud fra de modsætningsforhold, der fremkommer i min empiri, i stedet for at låse min analyse fast til Bang og Døørs (2007) kernemodsætninger, som måske slet ikke er interessante for artiklens empiri. For eksempel har samtlige parter i artiklens empiri en klar holdning til, om arabiskstudiet bør nedlukkes eller beholdes, men respondenterne har ikke udtalt sig om uddannelsen med arabisk som værende udelukkende god eller dårlig, men snarere alt ind imellem med argumentation for styrker og svagheder ved uddannelsen. Og hvilke kernemodsætninger skulle den analyse så placeres indunder?

Dialogmodellen

I Bang og Døørs dialogmodel (Bang og Døør 2007 citeret hos Dakwar et al. 2018) henviser forfatterne til *S1* (subjekt 1) og *S2* (subjekt 2), som er de to tilstedeværende aktører i en dialog. De argumenterer for, at der kan være mange flere subjekter, men at en dialog altid har mindst tre subjekter (Lorentzen 2018 citeret hos Dakwar et

al. 2018). Det tredje subjekt, *S3*, kan være en person, der tales om i dialogen (ibid.) eller mennesker eller instanser, vi har i tankerne, når vi træffer beslutninger (Lindø 2002).

I et tilfælde hvor en respondent for eksempel nævner, hvordan hendes mand var en særlig motivation for, at hun gennemførte sit studie, anses hendes mand derved som værende det tredje subjekt. Sagt med andre ord, behøver det tredje subjekt ikke nødvendigvis at være til stede, men kan trods det stadig være medbestemmende for, hvad der bliver sagt og betydningen af det (Lindø 2002).

Det tredje subjekt i denne artikel vil dog i højere grad være rettet mod det implicite tredje subjekt, hvor jeg ved hjælp af de artikulerede, og derved eksplicite tredje subjekter, finder frem til et nyt erkendelsesniveau og altså et implicit tredje subjekt.

Deiksis

En måde, hvorpå man kan analysere, hvordan aktørerne i en samtale positionerer sig selv og andre, er ved hjælp af deiksis. Deiksis identificerer samtalen og samtaleparterne ved at give et indblik i tekstens personer, tiden, stedet, kommunikationssituationen, relationerne og afhængigheder (Bang og Døør 2007 citeret hos Dakwar et al. 2018: 31).

Jeg vil anvende deiksis til at anse data fra en mere politisk præget indgangsvinkel, hvor jeg først og fremmest tager udgangspunkt i udtalelser fra tidligere uddannelses- og forskningsminister Sofie Carsten Niensens, samt et nærmere blik på nogle af respondenternes ytringer. Hvem taler de til? Og hvad eller hvem taler de om? (Lindø 2002).

Persondeiksis

Persondeiksis giver et indblik i, hvilke lingvistiske markører respondenterne implicit eller eksplicit har appliceret. Der tales nemlig altid om noget, og aldrig om intet (ibid.). Italesætter respondenter sig selv og de andre studerende eller arabisktalende som ”os” og politikerne som ”dem”, og ”vores” og ”jeres”? Og ytrer Sofie Carsten Nielsen sig om dimensioneringen ved brug af Lindøs (2002) begreb *semantisk tvang* og siger ”vi mener...” frem for ”jeg mener...”?

Persondeiksis anvender jeg i en mere samfunds og politisk præget analyse for at opnå en bredere indsigt i, hvem de ”skyldige”, ifølge Sofie Carsten Nielsen og respondenterne selv, er. Fratager Sofie sig al ansvar for dimensioneringen, eller påtager hun sig det fulde ansvar? Hvad med respondenterne? Hvilke grupperinger opstiller de, og hvem bærer hvilke ansvar? Det kan persondeiksis give et omfattende indblik i.

Logikdeiksis

Logikdeiksis skal ifølge Lindø (2002) forstås som et system af regler og regelmæssigheder, som bestemmer et emne. Heriblandt de logikker, altså regler, vaner, love og så videre, der åbenlyst dominerer en teksts henvendelses- og henvisningsrelationer. Det kan eksempelvis komme til udtryk eksplicit, igennem årsags-, følgepræmisser og konklusionsindikatorer, eller implicit igennem ytringer, der indikerer en selvfølgelighed (Lindø 2002: 121). Jeg vil bruge logikdeiksis til at se på, hvordan der skabes sammenhæng i respondenternes ytringer. Det betyder, at hvis en respondent for eksempel siger: ” (...) og på grund af den beslutning, ser fremtiden sort ud.”, kunne man i det tilfælde argumentere for, at kausalitetsforholdet udtrykkes både implicit og eksplicit. Det implicitte ses i delen efter komma, hvor det gøres til en naturlighed, at fremtiden bliver påvirket negativt, og det fremstår som common sense, at det var en dårlig beslutning. ”På grund af” er en eksplicit logikdeiksis-indikator som Lindø (2002) beskriver det, og fungerer som en følgeindikator af ”beslutningen”.

Modalitetsdeiksis

Modalitetsdeiksis differentierer sig fra logikdeiksis, dog er de ifølge Lindø (2002) afhængige af hinanden, fordi modalitetsdeiksis kvalificerer og giver relationerne fra logikdeiksis en særlig stemme. Hvis vi endnu engang tager udgangspunkt i eksemplet ovenfor, men tilføjer ”tror”, så ytringen lyder: ” (...) og på grund af den beslutning, tror jeg, at fremtiden ser sort ud.”, vil modalitetsdeiksis pludselig være relevant at inddrage, fordi ”tror” giver ytringen, det som Bang og Døør (2007) kalder for *epistemic modality* (citeret hos Dakwar et al. 2018). Ytringen fremstår ikke længere konstaterende, og den subjektive modalitet ”tror jeg” tydeliggør, som Lindø (2002) beskriver det, at aktøren kun udtrykker sig på egne vegne (ibid.). Det kan altså have en omfattende betydning, hvis for eksempel Sofie Carsten Nielsen som indflydelsesrig politiker siger, at ”jeg tror, det er den bedste løsning”, frem for ”det er den bedste løsning”. Der kan argumenteres for, at hun ikke bør anvende specifikke modalitetsindikatorer, idet de kan være med til at svække hendes udsagn i en given situation. Ovenstående er blot for at få et eksempel på, hvordan modalitet kan være med til at give et udsagn en særlig stemme.

Dialektisk lingvistik tilbyder, som beskrevet i ovenstående, en række perspektiver, der kan være med til at belyse, hvilke aspekter, der vægtes særligt i en samtale. Metoden er altså i sig selv multiperspektivisk, idet den tilbyder adskillige tilgange, som man selv kan vælge til og fra. Ovenstående er derfor ikke et endegyldigt metodisk svar på, hvordan man bør bearbejde sin empiri, men blot mit bud på, hvordan redskaberne i øvrigt kan anvendes i praksis.

En anden måde, hvorpå der kan opnås dybere indsigt i en samtale, er ved at se på, hvordan respondenterne prøver at overbevise mig i rollen som interviewer, og særligt hvilke retoriske midler de tager i brug. Næste metode er derfor Diskurs som overtalelse: Retorik (Dakwar et al. 2018).

Diskurs som overtalelse: Retorik

Jonas Gabrielsen og Tanja Juul Christiansen giver et bud på, hvad et argument er, og præsenterer to overordnede kriterier. Et argument skal bestå af: 1) mindst to led med to forskellige informationer og 2) de to informationer skal kunne begrunde hinanden (Gabrielsen og Christiansen 2010 citeret hos Dakwar et al. 2018: 33).

Den definition finder jeg fornuftig i arbejdet med retorik, men på samme tid forestiller jeg mig en given diskussion, hvor hver part argumenterer for sin sag, men dog ikke opfylder de ovenstående kriterier, hvordan ville deres argumenter så kategoriseres?

Jeg argumenterer for, at det ikke nødvendigvis behøver at være ”argument” versus ”ikke-argument”, men at et argument stadig godt kan kategoriseres som et argument uden opfyldelse af ovenstående kriterier. En nyttig måde at forstå det på kan være ved hjælp af kontinua, som Dakwar et al. (2016; 2018) argumenterer for, hvor de to yderpoler repræsenterer *svagt argument* og *stærkt argument*, frem for ”argument” op i mod ”intet-argument”.

Stephen Toulmins argumentationsmodel argumenterer for nogenlunde samme forståelse. Toulmins argumentationsmodel fokuserer nemlig på *god – dårlig* og *redelig – uredelig* argumentation. Det interessante ifølge Toulmin er at se på de måder, hvorpå deltagere i en samtale forsøger at overbevise hinanden (citeret hos Dakwar et al. 2018). Dog vurderer jeg, at det ikke nødvendigvis er hensigtsmæssigt at determinere, om en argumentation er god eller dårlig, men derimod diskutere måden respondenterne argumenterer på, men dog med de kontekstuelle omstændigheder taget i betragtning.

Toulmin argumenterer for tre obligatoriske argumentationselementer: *påstand*, *belæg* og *hjemmel*, og tre frie elementer: *styrkemarkør*, *gendrivelse* og *rygdækning* (Dakwar et al. 2018: 34), som jeg anvender til at analysere den basale argumentation i empirien. Jørgensen og Onsbergs (1999) forskellige faser af argumentation kan være med til at give en bredere retorisk indsigt i artiklens empiri, og den metode vil jeg derfor anvende i min analysering af respondenternes argumentation. Afslutningsvis præsenterer jeg en opsamling på de mest anvendte argumentationsfaser, samt betydningen af brugen af samme.

Jeg vil bruge Jørgensen og Onsbergs teori og metode til at få en mere nuanceret forståelse af den måde, respondenterne og de andre kernepersoner argumenterer på. Hvilken forståelse ligger til grund for deres måde at argumentere på? I hvilken grad er argumenterne interessante, effektive og underbygget?

De aspekter er særligt interessante at undersøge i denne artikel, netop fordi empirien er så nuanceret, og de mange parter argumenterer ud fra forskellige forforståelser og værdier. Jeg har valgt at lave en retorisk analyse på nogle af de mest gennemgående emner i interviewene;

1. Behovet for arabisktalende i Danmark

2. *Kompetencer og arbejdsmuligheder*

3. *Personligt*

4. *Konsekvenser*

Retorikken anvender jeg altså ikke blot for at se, hvilke passager der er argumenter eller ikke-argumenter, men nærmere for at se på de gode og mindre gode argumenter i ytringerne. Den retoriske analyse vil, som nævnt, tage afsæt i Jørgensen og Onsbergs (1999) adskillige beskrivelser af argumentation, hvor jeg analyserer de argumenterede dele for at få et indblik i, hvad der påstås og konkluderes deri. Ydermere ser jeg på, hvad en given samtaledeeltager underbygger sin påstand med, og hvordan han/hun gør rede for relationen mellem belæg og påstand (Dakwar et al. 2018).

Afslutningsvis analyserer jeg argumenterne ud fra Jørgensen og Onsbergs (1999) teori om, hvad der er henholdsvis; *korrekt, effektiv, interessant* og *redelig* argumentation. Dog vurderer jeg, at det i nogen grad er en subjektiv vurdering, om et argument er interessant eller ej. Forfatterne argumenterer nemlig for, at et argument for eksempel er interessant, hvis der præsenteres noget nyt og kontroversielt for modtager. Men grundet de mange fællesskaber jeg deler med respondenterne, både hvad angår kultur, religion, sprog og uddannelse, vil deres ytringer muligvis ikke være nogle der, for mig, fremstår nye og kontroversielle, i lige så høj grad som hvis en ”helt fremmed” analyserede argumenterne. Det gør også, at validiteten i analysen falder, netop fordi resultatet måske kan variere meget fra en analyse til en anden, alt afhængig af, hvem der har analyseret empirien. Dog er det essentielt at påpege Jørgensen og Onsbergs (1999: 93) pointe om at have kommunikationssituationen i baghovedet, og at man som fortolker blot skal være forsigtig med ikke kun at tænke på sine egne interventioner under analysen.

Diskurs som systeminstantiering: Socialsemiotikken – Evaluering

Mens den dialektiske lingvistik belyser, hvilke redskaber samtaleparterne anvender, kan retorikken være med til at belyse, hvordan disse bruges i kommunikationen, og *evaluering* fra socialsemiotikken er særlig god til at belyse, ”hvor” samtaleparterne står, idet evaluering beskriver, hvordan en samtalepart kan markere sit ståsted i forhold til sig selv, modparten og til det emne, der kommunikeres om (Andersen og Smedegaard 2005).

I anvendelsen af evaluering er det helt essentielt, at konteksten medregnes i de leksikogrammatiske realiseringer, og derefter kan den evaluerende betydning forstås. Jeg vil analysere empirien ud fra evalueringssystemet *påskønnelse* med et særligt fokus på *vurdering*.

Påskønnelse anskueliggør, hvordan en samtalepartner realiserer sin evaluering af forløb eller sagsforhold, og herunder vil jeg gøre brug af en af kategorierne, som Andersen og Smedegaard (2005) kalder for *vurdering*.

Som nævnt, er det helt essentielt at være i stand til at zoome ind og ud, alt afhængig af situationen (Dakwar et al. 2017), og efter analysen af de mere overordnede diskurser som kultur, sprog og religion, kaster jeg et afsluttende blik på respondenternes holdning til selve uddannelsesforløbet, hvor jeg til slut i analysen i punktform præsenterer styrkerne og svaghederne ved uddannelsesforløbet. Afslutningsvis inddrager jeg *forstærkning*, som graduerer de ytringer, der blandt andet kommer frem gennem evalueringssystemet påskønnelse. Her kan sprogbrugeren *farve* det, der siges ved hjælp af for eksempel adjektiver, frem for at bruge neutrale ord, samt anvende kategorierne *overdrivelse* og *underdrivelse* (Andersen og Smedegaard 2005).

Dataindsamlingsmetode – Kvalitative interviews

Formålet med denne artikel er at undersøge, hvorfor danskere med mellemøstlig baggrund vælger at tage en kombinationsuddannelse med arabisk som sidefag. Her fokuseres særligt på respondenternes holdning til vigtigheden af at have veluddannede arabisktalende i Danmark, samt hvilke konsekvenser manglen på selvsamme kan have. Hvad er det, som lige netop denne gruppe mennesker kan bidrage med i det danske samfund, og som adskiller sig fra dét, en etnisk dansk veluddannet arabisktalende kan bidrage med? Og hvem er bedre at spørge om ovenstående end de studerende selv?

Dette studiums empiri består af interviews med otte tidligere arabiskstuderende, hvor en af disse er etnisk dansk, blot for at undersøge eventuelle signifikante forskelle. Empirien består således af tre primære sociodemografiske variabler; uddannelse, etnicitet og sprog. Respondenterne indsamlede jeg igennem Snowball Sampling, hvor jeg har interviewet en nøgleperson fra mit eget netværk, som senere har henvist mig til andre potentielle deltagere. Rent geografisk varierer mine respondenterne sig ikke meget fra hinanden, da de alle har studeret i Odense, og størstedelen er bosat i Odense.

Hvad angår uddannelse, var det et krav, at respondenterne skulle være uddannet indenfor enten cand. negot, International Virksomhedskommunikation eller Interkulturel Pædagogik med arabisk som side- eller hovedfag. Empirien består af syv respondenter med palæstinensisk og libanesisk baggrund, samt en enkelt etnisk dansk studerende, som alle havde studeret henholdsvis cand. negot og IVK.

Intentionelt var formålet at interviewe 10 studerende, men grundet en række supplerende empiri i form af mails med udtalelser fra Flemming Smedegaard, SDU's ledelse, Sofie Carsten Nielsen, et interview med en tidligere arabiskunderviser på SDU, enkelte udtalelser fra Nisrin Obeid fra den danske ambassade i Libanon, handelsrådgiver Nadia Itani fra udenrigsministeriet, samt otte dybdegående interview, der løbende bekræftede hinanden, vurderede jeg at have en fyldestgørende mængde data til besvarelse af problemformuleringen.

Sofie Carsten Nielsen har jeg kontaktet med henblik på et interview om dimensioneringen, dette har dog ikke været muligt at gennemføre. Ydermere har jeg skrevet en mail til Rudain Kavar, konsul i det danske konsulat i Jordan, med henblik på at samtale omkring det danske marked i Mellemøsten, hvilket heller ikke lykkedes. Afslutningsvis, har jeg kontaktet en etnisk dansk respondent, som skulle have været den anden etniske dansker i datasamlingen, men hun svarede først i slutningen af studiets udførelse. Artiklen ville naturligvis have været beriget med ovenstående inkludering i datasamlingen, dog vurderer jeg, at de deltagende fyldestgjorde det, jeg havde brug for ved besvarelsen af problemformuleringen.

Semistrukturerede interview som forskningsmetode er den mest hensigtsmæssige at anvende i denne undersøgelse, netop fordi jeg er interesseret i at høre de studerendes personlige overvejelser, der både berører arbejdsmuligheder, kompetencer, identitetsopfattelser og kultur, og deres måde at italesætte disse på. Jeg havde på forhånd en række overvejelser omkring de emner, jeg fandt interessante at undersøge, og udviklede på baggrund af disse en interviewguide (Brinkmann og Tangaard 2015), hvilken jeg brugte som styrende udgangspunkt for interviewene, og som i nogle tilfælde blev skubbet lidt til side, alt afhængig af respondents italesættelse af emnet (Brinkmann & Tangaard 2015).

Grundet en eventuel søgen efter social konsensus, kunne fokusgruppeinterview også have været en mulighed i denne artikel. Metoden ville kunne give et indblik i, hvordan de forskellige emner artikuleres og diskuteres i gruppedynamikker, men grundet nogle forholdsvis personlige spørgsmål og spørgsmål vedrørende respondenternes personlige holdning til selve arabiskstudiet og deres eget liv, valgte jeg at interviewe respondenterne individuelt. Både for at skabe et tillidsfuldt rum for respondenterne, men også for at få muligheden for at gå i dybden i tilfælde af, at respondenterne præsenterer særligt interessante overvejelser.

Resultat for kernemodsætningerne

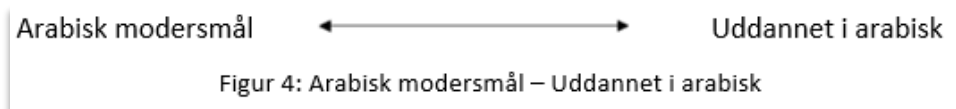
Andengenerationsindvandrere⁷ er til dels med til at påvirke Danmarks fremtid. Hvem er de? Hvordan er de anderledes end etniske danskere? Og hvad kan de bidrage med i samfundet, som en etnisk dansker ikke kan i lige så høj grad? Er disse danskere eller er deres etnicitet udelukkende defineret af deres forældres hjemland? Eller er de et sted midt i mellem?

Ud fra respondenternes udtalelser, fandt jeg to primære modsætningsforhold, der opstod i takt med interviewenes udvikling. Modsætningsforholdene kaldte jeg for:

⁷ Person der er født i og stadig bor i et bestemt land, og hvor vedkommendes forældre begge er indvandrere i det pågældende land.

Og

I figur 3 illustreres det, ved hjælp af kontinuummet, hvordan en dansker med anden etnisk baggrund opfatter sig selv og sine muligheder i samfundet. Hvordan kombinerer en dansker den kultur, han/hun kender hjemmefra, med den kultur, vedkommende møder på studiet, blandt bekendte og på arbejdspladsen?

I figur 4 ses et modsætningsforhold, der fungerer afhængigt af det første, og omhandler forskellen mellem at kunne tale arabisk hjemmefra, og at have studeret arabisk på et højere akademisk niveau. Hvordan adskiller en dansker med arabisk sprog hjemmefra, som også har studeret arabisk på universitetet, sig, fra én der kun har sproget hjemmefra? Hvilken betydning og værdi kan kombinationen af arabisk som modersmål og akademisk arabisk have? Og hvilke konsekvenser kan opstå, når en person kun besidder den ene del?

Hvad angår *Dansker – Araber* kontinuummet, kan jeg ud fra analysen konkludere, at danskere med arabisk baggrund ikke er nødsaget til at tage parti og betragte sig selv som værende det ene mere end det andet, men derimod omfavne sin *bindestreksidentitets*. Ved at erkende begge nationaliteter som en del af ens samlede identitet, kommer de også mere i balance som samfundsborger og har derved mulighed for at give mere af sig selv.

Hvad angår *Arabisk modersmål – Uddannet i Arabisk* kontinuummet, påpeger jeg, at det ikke er fordi, der ingen værdier ligger i de to forhold adskilt fra hinanden, men fordi der opstår noget helt særligt, når de kombineres. En tolk, handelsmand, dialogskaber og brobygger burde have muligheden for at kunne trække på værdier fra begge sider alt afhængig af situationen.

Resultat for det tredje subjekt

Lindø (2002) argumenterer for, at S3 kan fremtræde i form af normer, værdier og konventioner, vi er opfostret med, og som udgør de ideologiske omstændigheder i vores praksis. Selvom respondenterne med arabisk baggrund er opvokset i Danmark, har de igennem deres familier også fået implementeret det arabiske sprog og den arabiske kultur som en del af deres identitet. Kultur, sprog og religion har på den måde været med til at påvirke

⁸ Person placeret mellem flere kulturer, og som identificerer sig med begge sider

respondenternes bevæggrunde igennem livet, og ønsket om at forbedre deres arabiske sprog og lære mere om den kultur, de kender hjemmefra, har været en betydelig faktor for respondenternes valg af uddannelse.

Metoden om det tredje subjekt har været med til at besvare spørgsmålet om, hvorfor danskere med anden etnisk baggrund i høj grad vælger kombinationsuddannelser med arabisk. Ved at se på det eksplicitte tredje subjekt, har metoden været med til at skabe forståelse for de underliggende bevæggrunde for respondenternes beslutning, og derved bidrage med et nyt erkendelsesniveau til analysen.

Analysen deles op i fire overordnede diskurser, som er de eksplicitte subjekter (S3), der fremtræder i interviewene, efterfulgt af en afsluttende opsamling i form af analysens overordnede og implicitte diskurs.

Diskurserne ser ud som vist i det følgende:

Diskurs 1: Kultur og sprog

Diskurs 2: Religion

Diskurs 3: Familie

Diskurs 4: Andre

Det implicitte S3 kom blandt andet til udtryk gennem eksplicitte diskurser som det at ”blive bedre til arabisk”, ”mærke og opleve den kultur man kender hjemmefra”, ”udnytte sine kompetencer” og ”lære mere om sin religion”. Jeg argumenterer derfor for en konsensus om *identitetsprojektet*, der overordnet set ligger til grund for respondenternes valg af uddannelse, hvor det mest centrale for respondenterne har været at få muligheden for at kombinere begge verdener og udnytte det de er bedst til.

Resultat for personeksis

Personeksisanalysen kastede et blik på Sofie Carsten Nielsens ytringer vedrørende dimensioneringen. Her fokuserede analysen på, hvordan den tidligere minister italesatte sig selv og oppositionen, samt hvilken betydning det havde for kommunikationssituationen.

Analysen belyste ydermere to respondenter, da disse i nogen grad italesatte det politiske aspekt af dimensioneringen. Hvordan omtaler de som tidligere studerende politikerne samt sig selv i konteksten?

Jeg fandt, at Sofie Carsten Nielsen fordelte og fralagde sig en stor del af ansvaret for dimensioneringen ved særligt at anvende personeksisindikatorer som ”de” og ”deres”, da hun hovedsageligt pointerede SDU’s ansvar for nedlæggelsen af arabisk. Derudover positionerede hun sig selv som en del af Radikale Venstre og Folketinget i anvendelsen af ”vi”, for på den måde beskyttelse sig selv og sløre ansvaret ved bl.a. at pointere, ”vi vil ikke uddanne til arbejdsløshed”, og hvor hun i øvrigt anvendte ”jeg” i ytringer med neutralt indhold, der ikke krævede

et ansvar, som eksempelvis, ”jeg tager det fulde ansvar for, at vi ikke har villet uddanne til arbejdsløshed”, fordi selvfølgelig vil ingen uddanne til arbejdsløshed. Afslutningsvis anvendte den tidligere minister *semantisk tvang* i kommunikationen med Jane Heitmann ved at sige ”det er vi formodentligt enige om”, og derved gjorde Jane Heitmann til en tvungen medunderskriver på ytringen. Sofie Carsten Nielsen fik på den måde bolden på sin banehalvdel, og fortsatte samtalen med et implicit ”du er enig med mig”.

Respondent 5 anvendte persondeksismarkører i sin tale om det politiske aspekt, der pegede mod at ”vi” (danske borgere) alle har et ansvar for at inkludere ”dem” (flygtningene) og at ”man” (regeringen) samtidig bærer dele af ansvaret. Hvor respondent 3 betegnede de nyankomne flygtninge som ”de andre”, og udtrykte vigtigheden af, at ”vi”, som danskere, tager ansvar for at kunne mødes på midten, hvor alle både tager og giver, med henblik på at skabe en større forståelse for begge parter.

Resultat for logik- og modalitetsdeksis

Analysen pegede i retning mod en generel vigtighed af at udbyde sprog, idet det bidrager med større tillid og tryghed, og ligeledes giver Danmark mulighed for at klare sig globalt. Mest essentielt belyste logik- og modalitetsdeksisanalysen dog en overordnet konsensus om, at der i Danmark er mangel på mangfoldighed.

Det handler til dels om, at *mønsterbrydere*, som Smedegaard omtaler respondenterne, føler sig ekskluderet fra det danske arbejdsmarked grundet deres religiøse overbevisning og særligt deres tørklæde. Den problematik mærker nogle af respondenterne på egen krop, og de oplever en anti-islamisk styrke og afvisning fra regeringen og samfundets side.

Respondenterne er ligeledes ikke fortalere for regeringens måde at indsluse flygtninge på, og det forbinder nogle af respondenterne med den behandling, de selv oplever, særligt i forsøget på at indtræde på arbejdsmarkedet. Disse udfordringer peger mod en samlet ideologi om manglen på mangfoldighed i Danmark, der særligt rammer mennesker som for eksempel respondenterne.

Så hvor vigtigt er det egentlig at have højt uddannede arabisktalende i Danmark? Og hvad kan konsekvenserne være for manglen på samme?

Resultat for retorik

Danmark er blevet et multikulturelt samfund, særligt over de sidste tre årtier, hvor 12,8% af befolkningen består af immigranter og deres afkom. Det kan ifølge Itani skabe en række sprogbarrierer, særligt indenfor sundhedssektoren (Itani 2017).

Selvsamme emne omtalte samtlige respondenter, og den retoriske analyse belyste derfor, hvorfor det er særligt vigtigt at uddanne folk i det arabiske sprog, med fokus på de syriske flygtninge, tolkesektoren og de internationale relationer. Analysen pointerede respondenternes personlige og bevidsthedsmæssige tankeprocesser, og hvordan respondenterne fandt nytten i at have professionelle arabisktalende i Danmark.

Respondenterne argumenterede primært i den evaluerende og definerende fase, dog lavede en del af dem et skift under talen om de mulige konsekvenser, og udtrykte sig dermed i den advokerende fase. Den retoriske analyse er i sig selv et svar på de implicite og underliggende mønstre, netop fordi man ved hjælp af påstand, belæg og et analytisk blik på konteksten, kan finde frem til den oftest implicite hjemmel. Hjemlen er derfor også stedet, hvor jeg til en vis grad kan konkludere en overordnet konsensus i respondenternes argumentation. Med andre ord findes den nye viden i hjemlen, og det nye erkendelsesniveau er derfor også forskelligt fra en diskurs til en anden. Under de fire diskurser fandt jeg:

1. Behovet for arabisktalende: I Danmark har de nyankomne flygtninge, tolkesektoren og de internationale relationer et særligt behov for professionelle arabisktalende.

2. Kompetencer og arbejdsmuligheder: Kombinationsuddannelser med arabisk åbner op for jobmuligheder særligt for mennesker med indblik i begge kulturer.

3. Personligt: Andengenerationsindvandrere med arabisk baggrund finder rodfæste og kommer mere i balance som samfundsborgere ved at studere arabisk.

4. Konsekvenser: Konsekvenserne for et Danmark uden professionelle arabisktalende vil ramme alle danskere.

Resultat for evaluering

Evalueringsanalysen fokuserede på, hvad var godt og mindre godt ved kombinationsuddannelserne. Jeg finder det igen hensigtsmæssigt at fastslå, at sådan en analyse måske ikke har relevans i det store billede, hvor aspekter som politik og økonomi dominerer, men igen kan det diskuteres, at en fejlfri uddannelse ikke nedlægges. Altså; der må være nogle svagheder, men, hvilken uddannelse har ikke det?

Jeg argumenterer for, at en bedre uddannelse giver mere kompetente dimittender, og gør dem mere eftertragtede, hvilket giver dem flere jobmuligheder, og de vil være bedre i stand til at udføre et godt stykke arbejde. Særligt kombinationsuddannelserne har mange styrker, som ingen andre uddannelser udbyder, og disse styrker lægger respondenterne også vægt på interviewene.

Metoden evaluering med fokus påskønnelse har givet et indblik i en gennemgående konsensus om, at udlandsholdet "helt sikkert" var det mest udbytterige ved kombinationsuddannelserne, både på cand. negot og IVK-uddannelsen. Mens nogle pointerede de "svage" undervisere, påpegede andre de "kvalificerede" undervisere. Overordnet set ytrede respondenterne, ved hjælp af ord og vendinger som for eksempel: "især", "interessant", "fuldt ud tilfreds", "spændende", "bedste" og "eneste minus", "manglede et flow" og "bedre sammenhæng", at styrkerne og svaghederne ved deres uddannelse var som præsenteret i følgende:

Svagheder:

- Ikke kvalificerede undervisere
- Ikke nok opsyn af karakterer i udlandet
- Manglede niveauopdeling i arabiskundervisningen på SDU
- Burde blive undervist i dialekt frem for standard arabisk
- Manglende sammenhæng af fag på cand. negot

Styrker:

- Udlandsopholdet
- Kvalificerede undervisere
- Giver mønsterbrydere rodfæste
- Allerede eksisterende kompetencer, som for eksempel det arabiske sprog, styrkes
- Højt niveau
- Kombinationen af mange fag

Hvor sikre er studiets resultater?

Grundet mine egne sociologikker, biologikker og ideologikker er resultaterne i nogen grad præget af, hvilke diskurser jeg, som menneske og i rollen som analytiker, selv finder relevante at fremhæve fra data og inddrage i analysen. Set i et bredt perspektiv vurderer jeg derfor, at studiets reliabilitet i nogen grad er lav, da resultatet kan differentiere alt afhængig af undersøgerens egne logikker.

Men ud fra det kulturelle, religiøse, akademiske og sproglige fællesskab som respondenterne og jeg indgår i, vurderer jeg, at resultatets validitet er forholdsvis høj, grundet den underliggende forståelsesramme mellem os (Lindø 2002). Det følgende er en nærmere diskussion af hver enkelt analyse, hvor resultaternes validitet vurderes, samt en diskussion af de mere omkringliggende emner som mangfoldighed, nationale og internationale aspekter.

Diskussionen af resultaterne præsenteres ikke i samme rækkefølge som præsenteret igennem artiklen, men diskuteres derimod på tværs af hinanden grundet de gensidigt forbundne hovedpointer i analyserne.

Er Danmark et mangfoldigt land?

Den globale migration har gjort, at Danmarks befolkning i 2018 rundede 13% immigranter og deres efterkommere. Ud af disse lå andelen af indvandrere på 10%, og blandt dem var 58% fra ikke-vestlige lande. Ifølge *Indvandrere i Danmarks* 12. publikation er antallet af ikke-vestlige indvandrere i løbet af de seneste 30 år blevet femdoblet (Danmarks Statistik 2018). Så er det egentlig ikke ret solidt at påstå, at Danmark er blevet mere mangfoldigt med årene?

Det kan der ifølge statistikken godt argumenteres for, men spørger man den enkelte efterkommer af en flygtning, præsenteres, som vist i dette studium, en lidt anden diskurs. Logik- modalitetsdeksisanalysen pegede nemlig mod en overordnet konsensus om manglende mangfoldighed i Danmark, bl.a. fordi de tørklædebærende respondenter følte sig overset på det danske arbejdsmarked.

Som Morgan (2006) pointerer, kan man ved at fokusere på ét fænomen komme til at sløre andre aspekter. Og lidt af den samme mekanisme kan være på spil i dette tilfælde, hvor forklaringen også kan være, respondenterne måske reelt set ikke bliver tilsidesat på grund af deres islamiske tørklæde, men derimod besidder en indre instans, der har påvirket dem i en retning af ikke at kunne se bort fra deres egne religiøse symboler, når de eksempelvis søger job. Kort sagt; måske er arbejdsgiverne ikke så optagede af tørklædet, som nogle af respondenterne tror.

Set i lyset af regeringens nuværende politik ses dog det, som nogle ville kalde for en modbevægelse mod det islamiske tørklæde igennem blandt andet tildækningsforbuddet (Mansø 2018) og Dansk Folkepartis kampagner med budskabet, der siger ”smid tørklædet og meld dig ind i Danmark” (Bruun-Hansen 2018). Lignende lovgivninger og kampagner kan ifølge min vurdering have en påvirkning på samfundets diskurs, hvilket i sidste ende kan gå udover de tørklædebærende kvinder, deres selvopfattelse og position i samfundet. Så er Danmark blevet mindre mangfoldigt? Det er op til hver enkelt at bedømme.

Kombinationsuddannelse som identitetsprojekt

Analysen af kernemodsætningen *Dansker – Araber* pegede mod, at man som andengenerationsindvandrer kommer mere i balance som samfundsborger ved at omfavne begge sider af sin identitet. Det kan dog anses som værende en forholdsvis konstaterende og generaliserende konklusion, da indre ro og balance ifølge min vurdering er subjektivt, og kan variere meget fra en person til en anden alt afhængig af hvert enkelt individs identitetsopfattelse.

Men i forlængelse af diskurs 3 i den retoriske analyse gældende de personlige diskurser, ses det i respondenternes argumentation, at en kombinationsuddannelse med arabisk kan være en betydningsbærende faktor for at opnå rodfæste. Netop fordi de danske studerende med mellemstlig baggrund får muligheden for at omfavne og udvikle begge sider af deres identitet.

I sidste ende afhænger det dog af, hvilke sociologikker eller ideologikker hvert enkelt individ tillægger mest betydning, samt hvilke af selvsamme, der føres ud i virkeligheden. Måske har nogle det bedst med at være mest danske og omvendt. Jeg ser dog en vis validitet i resultaterne fra de to ovennævnte analyser, da de som vist begge peger mod det samme og er respondenternes egne fortællinger og erfaringer.

Ligeledes pegede det tredje implicitte subjekt mod samme pointe; nemlig hele *identitetsprojektet* bag respondenternes valg af uddannelse. Det kan diskuteres, hvorvidt det implicitte subjekt, min analyse viser, egentlig er sandt, da diskursen *identitetsprojekt* ikke kom eksplicit til udtryk. Tanken om aktionsforskning, kunne her være interessant at diskutere, netop fordi respondenterne igennem *face validity* ville have muligheden for at forholde sig til mine indsigter og evt. korrigere, da de er eksperterne i deres egen kontekst (Lewin 1946, 1948 citeret hos Brinkmann og Tanggaard 2015; Dakwar et al. 2017). Dette ville dog kræve en længere analyse, men kunne muligvis føre til et mere validt og uddybet resultat.

Kompetencer og arbejdsmuligheder

Hvad angår diskurs 2 i den retoriske analyse, omhandlende respondenternes kompetencer og arbejdsmuligheder, kan det naturligvis være svært at fastslå, hvorvidt kombinationsuddannelser åbner op for arbejdsmuligheder for dimittender med arabisk baggrund. Dimensioneringen blev, som nævnt tidligere i artiklen, indført, fordi man ”ikke vil uddanne til arbejdsløshed”, hvilket dog ikke synes at være en aktuell problematik hos samtlige respondenter. Men hvem kommer så i job, hvem gør ikke, og hvorfor?

Her argumenterer jeg for samme argument, som en af respondenterne præsenterede, nemlig, at det afhænger af det enkelte menneske. Hvor passioneret er man? Hvor store drømme har man? Hvor stærkt er den enkeltes gåpåmod? Der kan altså argumenteres for, at arbejdsmuligheder og ambitionsniveau gensidigt påvirker hinanden. Samme overordnede forståelse argumenterer antagelse 3 i SDV (2017) ligeledes for, hvor Dakwar et al. beskriver, hvordan mange forhold gensidigt påvirker hinanden på kryds og tværs.

Med det sagt er der, som vist i diskurs 1 i den retoriske analyse, et stort behov for professionelle arabisktalende i Danmark, særligt indenfor integrationsområdet, sundhedsvæsenet og i tolkebranchen. Disse arbejdsområder finder respondenterne sig særlig kompetente indenfor, grundet deres brede kulturelle og sproglige indsigt i begge sider. Denne forståelse kom særligt til udtryk under kernemodsetningen *Arabisk modersmål – Uddannet i Arabisk*, hvor

der blev lagt vægt på, at der kan ligge en stor værdi i de to færdigheder adskilt, men kombineres disse, opnås højere forståelse for en given situation.

Men hvorvidt det egentligt passer, afhænger igen af, hvad den enkelte har opnået og erfaret i løbet af sit liv. Måske har en etnisk dansk boet i Mellemosten det meste af sit liv, og har fået kulturen og sproget helt ind under huden både kulturelt og akademisk, modsat en andengenerationsindvandrer, der har lært arabisk hjemmefra, men som senere i livet har givet slip på alt fra sin arabiske side og udelukkende dyrket det danske. Hvem af disse to personer, der så ville opnå højere forståelse i for eksempel en tolket konsultation, kan fortsat diskuteres.

Zoom ud

Som forfatterne bag SDV pointerer, kan det være hensigtsmæssigt at zoome ind og ud af et givent perspektiv, for at opnå bredere indsigt og samtidig betragte del og helhed som uløseligt forbundne (Dakwar et al. 2017). Og persondeksisanalysen tog derfor et par skridt ud af, for i store træk at få en forståelse af; ”hvem er ansvarlig dimensioneringen”?

Persondeksisanalysen pegede mod Sofie Carsten Nielsen, der i nogen grad fordelte og fralagde ansvaret for dimensioneringen. Analysen pegede mod, at den tidligere uddannelses- og forskningsminister anvendte persondeksisindikatoren ”deres” i sin tale om SDU, ved at påpege ”deres ansvar”, ”deres faglighed” og ”deres beslutning”. Det kan dog diskuteres, om den tidligere minister bevidst fralagde sig ansvaret for dimensioneringen? Om hun udtalte sig indenfor en bestemt politisk ramme (særligt som minister), vi ikke har indsigt i? Eller om der måske er en vis sandhed i, at SDU er ansvarlige for dimensioneringen?

For at opnå større indsigt og måske svar på ovenstående spørgsmål, ville det være essentielt at inddrage institutionsmodellen (Lindø 2002) med en dybdegående analyse af, hvad hun som politiker egentlig tillader sig at sige, hvilke rammer hun holder sig inden for, og hvilke positioner hun vælger. Som nævnt er dette studiums fokus dog på respondenterne, og en mere dybdegående politisk analyse ville derfor betragtes som en eventuel intervention.

Kan jeg generalisere ud fra denne artikel?

Studiet kan i nogen grad generaliseres ud til andre med samme religiøse, kulturelle, uddannelsesmæssige og sproglige baggrunde. Trods det, at respondenterne blot repræsenterer et mindre udpluk af de mange arabiskstuderende fra SDU, viste dette studium dog en vis konsensus blandt respondenterne, hvorfor man i fremtiden bør tage respondenternes holdninger til eftertænkning. Det erhvervsmæssige, kulturelle og personlige behov for et professionelt arabisk i Danmark vil fremadrettet stadigvæk være en realitet. Først og fremmest grundet

de mange nyankomne arabisktalende flygtninge, men også fordi efterkommere af disse mennesker og efterkommere af den forrige flygtningestrøm, fortsat vil opøge deres fulde identitet, som analyseret igennem det tredje subjekt.

Studiets styrker

Styrkerne i dette studium er mange, men først og fremmest er det den anvendte multidisciplinære metode SDD (Dakwar et al. 2018). Multidisciplinær forskning har gjort, at dette studiets emne blev anset fra en række forskellige indgangsvinkler frem for blot en enkelt. Som Morgan (2006) påpeger, er det vigtigt at opgive troen på, at ét perspektiv kan give den fulde indsigt. Dialektisk lingvistik kunne for eksempel sagtens anvendes som en enestående metode grundet de mange underkategorier, men igen, de nuancerede indgangsvinkler til emnet gav flere forståelser og metoder at analysere ud fra.

Studiets videnskabsteoretiske udgangspunkt SDV (2017) resonerer yderst passende med SDD (2018) grundet den multiperspektiviske opfattelse, og SDV har derved været et stærkt fundament for denne undersøgelse og har igennem hele processen været den overordnede vejviser. De ni antagelser er ikke altid nødvendige at inddrage, men grundet videnskabsteoriens brede spektrum, bidrager samtlige antagelser til helhedsopfattelsen.

Menneskerne bag studiets empiri

En anden styrke i dette studium er de mennesker, der har skabt studiets empiri. Først og fremmest er de tidligere arabiskstuderende de mest relevante mennesker at tale med, da ingen kender til kombinationen af at læse arabisk på universitetet, være andengenerationsindvandrere, mønsterbrydere og dansker så godt, som de gør.

Flemming Smedegaard har ligeledes bidraget til dette studium, gennem en række dokumenter specifikt omhandlende dimensioneringen fra blandt andet; dekanen Simon Møberg Torup, rektor Henrik Dam, forskellige politiske partier og selvfølgelig fra tidligere uddannelses- og forskningsminister Sofie Carsten Nielsen. Ydermere styrkes artiklen af interviewene med den tidligere arabiskunderviser, handelschef Nisrin Obeid og handelsrådgiver Nadia Itani fra udenrigsministeriet.

Jeg argumenterer altså for, at både de bevidst og ubevidst medvirkende i denne artikel har øget validiteten i studiet som helhed grundet deres brede indsigt og essentielle positioner ift. emnet.

Og mig!

Afslutningsvis finder jeg det relevant at omtale min egen personlige baggrund som muslim, med dansk/arabisk etnicitet, arabisktalende og som tidligere bosat i Melleløsten, hvilket givetvis har været en central faktor for min

forståelse af respondenternes fortællinger. Jeg er følgelig enig med Hans-Georg Gadamer (citeret hos Dakwar et al. 2017), som afviser ideen om et fordomsfrit menneske, idet vi altid fortolker på baggrund af egne tidligere forståelser, som netop er vores fordomme.

Studiets begrænsninger

Min rolle som analytiker

Min kulturelle baggrund har dog ligeledes været en udfordring, da jeg i den retoriske analyse fandt det udfordrende at skulle kategorisere et argument som interessant (altså nyt og kontroversielt) (Jørgensen og Onsberg 1999), idet det overordnede emne ligger så tæt på min egen baggrund. Et konkret eksempel på det, er da en af respondenterne nævnte, at hun gerne ville studere arabisk for at kunne udføre Da'wah, altså informere og invitere andre til Islam, hvor en etnisk dansk kristen måske ville have fundet den ytring mere kontroversiel, end jeg gjorde. Analysen kunne derved have taget en anden (måske mere negativ) drejning. Overordnet set vurderer jeg dog, at min baggrund har fungeret som et bonusredskab, der blot gav mig en naturlig indsigt i mange underliggende koder.

Som Lindø (2002) pointerer, indgår dialogdeltagere i et vist fællesskab, som gør at de forstår hinandens sprog og deler visse kollektive erfaringer. I dette tilfælde, har respondenterne og jeg en række faktorer tilfælles, som for eksempel; køn, religion, etnicitet, opvækst, traditioner, sprog og uddannelsesbaggrund, som alt sammen har bidraget med en større forståelse og bredere indsigt. Med det sagt, argumenterer jeg for, at min rolle som analytiker har været essentiel for dette studiums resultater, da en etnisk dansk, kristen, mand og matematiker højst sandsynligt ikke ville have opnået samme dataindsamling, som jeg. Ikke fordi vedkommende ikke ville have forståelse for respondenternes fortællinger, men blot fordi han ville indgå i færre fællesskaber med dem.

Nedenstående er ikke en vurdering af samtlige anvendte metoder i artiklen, men blot mine overvejelser omkring de dele af analysen, hvis validitet kan diskuteres ud fra et metodisk perspektiv.

Empirisk

Rent empirisk fandt jeg nogen vanskelighed i at foretage to af interviewene over telefon og ét over mail, da det gjorde to af de nævnte interviews mindre transparente og mere formelle. Studiet ville i øvrigt have fremkommet stærkere med mere end én etnisk dansk respondent for sammenligningens skyld. Dog var fokus på mønsterbryderne med anden etnisk baggrund end dansk, og jeg vurderer dermed dataen som værende fyldestgørende i søgen efter svar på studiets problemformulering. Hvad angår selve transkriptionen, burde hver linje være nummereret og ikke blot hvert udsagn. Det ville have gjort det nemmere at referere tilbage til det specifikke sted i et givent udsagn, frem for at referere tilbage til et udsagn som helhed.

Metodisk

Set fra et metodisk perspektiv, har dette studium, ifølge min vurdering, manglet kvantitative opgørelser for arbejdsløsheden blandt arabiskstuderende på IVK-, cand. negot- og IKP⁹-studerende, netop fordi disse grupper er i fokus og fordi diskussionen om arbejdsløshed har domineret i de politiske argumenter. Det ville have konkretiseret problemet i langt højere grad og givet en mere håndgribelig og klar illustration af størrelsen på det aktuelle problem.

Ydermere kan der argumenteres for, at dette studium mangler en mere dybdegående retorisk analyse. Ikke nødvendigvis af respondenterne, men særligt retorikken mellem Flemming Smedegaard og Sofie Carsten Nielsen, idet en masse modargumenter folder sig ud i kommunikationen mellem parterne.

Men som nævnt har jeg haft de studerende i fokus og jeg prioriterede derfor, at analysere de studerendes argumenter for dermed at give analysen plads til at folde sig ud gennem de primære diskurser.

Den retoriske analyse indeholder udvalgte passager, der på forskellige niveauer forholder sig inden for problemformuleringens rammer. Ved at analysere et argument ved hjælp af Toulmins model, afsløres et indblik i nogle af de mere ufiltrerede og også grundlæggende holdninger, hvor respondentens egentlige holdning virkelig giver sig til kende. Ifølge forfatterne bag SDD (2018) giver en retorisk analyse mest udbytte, hvis man koncentrerer sig om kontroversielle eller uigennemskuelige passager. Men set i lyset af det situationelle perspektiv, har respondenterne og jeg som analytiker adskillige religiøse, kulturelle og sproglige ligheder, og det er derfor begrænset, hvad jeg finder kontroversielt i deres ytringer. Med det sagt, er argumenterne ikke udvalgt efter min subjektive interesse, men hovedsageligt efter, hvad der var mest hensigtsmæssigt at inddrage ift. emnets helhed.

Retorikkens analytiske validitet kan ifølge min vurdering være forholdsvis svag, hvorfor reliabiliteten kan variere alt afhængigt af analytikeren, og særligt fordi hjemlen typisk er implicit og rekonstrueres af analytikeren. Dog anser jeg, at retorikken bidrager med en særlig værdi, netop fordi metoden giver indsigt i nogle af de stærkere argumenter.

Lignende studier

Beslutningen om at nedlægge arabiskstudiet er stadig forholdsvis ny, og emnet er derfor akademisk uberørt, hvilket gør, at dette studium ikke har nogle direkte relaterede studier at kunne henvise til eller sammenlignes med. Men rent metodisk kan jeg drage paralleller til Astrid Nørfelt (2018), der ligeledes har anvendt den multiperspektiviske tilgang SDD (Dakwar et al. 2018). Nørfelt har analyseret, hvilke holdninger Coops kunder har til etnisk

⁹ Interkulturel Pædagogik

markedsføring. Nørfelt (2018) gjorde brug af, som i dette studium, semistrukturerede interview, men også spørgeskemaer, hvor sidstnævnte åbner op for at inddrage et højere antal respondenter. Kombinationen mellem de to dataindsamlingsmetoder er en tilgang, der dog kunne have gavnet denne artikel for at opnå et mere konkret og bredere indblik i for eksempel; Hvor mange har fundet arbejde efter graduering? Hvor hurtigt fandt de arbejde? Hvor nemt fandt de arbejde? Hvilke erhvervmæssige praksisser har været særligt gavnlige/udfordrende for denne specifikke gruppe? På den måde kunne jeg ikke kun kombinere respondenternes konkrete erfaringer med deres personlige fortællinger, men jeg kunne have samlet langt mere data, idet en besvarelse på et spørgeskema tager nogle minutter, hvor de semistrukturerede interview i dette studium tog mellem 20-45 min. Før hvert interview gjorde jeg, som spørger, også meget ud af at skabe en god kemi og relation til mine respondenter for at opnå så ærligt og transparent et interview som muligt. Det inkluderede blandt andet hyggelige omstændigheder, trygge rammer og i nogle tilfælde private samtaler før interviewet. Den tilgang vil jeg vove at påstå ikke har fundet sted i Nørfelts studium, hvor fokus i højere grad var på at indsamle et størst muligt datagrundlag at finde mønstre i (Nørfelt 2018: 7). Dette kan dog skyldes studiets fokus, som i høj grad var baseret på kontinuummet *for – imod* etnisk markedsføring, og ikke personlige fortællinger som i artiklen her.

Et andet studium jeg finder essentielt at inddrage, er Nada Itanis (2017) *Language Skills and Level of Experience among Arabic-Speaking Healthcare Interpreters in Denmark; an Explorative Study*, der som et af de første studier i Danmark har sat tal på de arabisktalende tolkes faktiske sproglige kompetencer. Itanis' resultat viste blandt andet, at 40% af de 232 tolke, hun havde talt med, havde utilstrækkelige kompetencer i både arabisk og dansk, og kun 6% af de tolke, som var født i Danmark, havde tilstrækkelige sproglige kompetencer i begge sprog (Itani 2017). Som diskuteret i afsnittet om kernemodsætningerne, satte respondenterne ord på de mange risici særligt sundhedssektoren løber ved at ansætte tolke med arabisk modersmål. Dette betyder ikke, at en andengenerationsindvandrer med arabisk hjemmefra ikke vil kunne tolke hensigtsmæssigt, men derimod, at mange af disse ikke har tilstrækkelige færdigheder i dansk og særligt arabisk, hvilket kan føre til misforståelser i en tolket konsultation og have større konsekvenser på længere sigt. Jeg vurderer derfor, at studier lignende Itanis og denne artikel er yderst relevante at få bragt i politikernes og samfundets søgelys, for at undgå et økonomisk, integrationsmæssigt og mangfoldigt tilbageslag, og ikke mindst for at undgå at en bestemt gruppe mennesker mister muligheden for at indfri ambitioner og finde et helt unikt ståsted i deres identitetsdannelse.

Hvorfor denne artikel?

Artiklen skal ikke forstås som et endegyldigt resultat, der taler enten for eller imod noget specifikt, men derimod som et præliminært resultat, der til enhver tid kan diskuteres og udvikles. Som nævnt i det videnskabsteoretiske udgangspunkt opererer jeg med forståelsen om, at én syntese blot åbner op for en ny (Dakwar et al. 2017). Artiklen

skal altså forstås som et stort argument, der præsenterer en analytisk forståelse for respondenternes fortællinger og som en diskussionsåbning.

Derfor ligger studiet også op til en række større emner, der er værd at diskutere, idet de fungerer som dele, der gør det muligt at forstå helheden. Store emner, som for eksempel Danmarks forhold til Mellemøsten.

Ja tak, til jeres penge. Nej tak, til jeres sprog

Tilsvarende størstedelen af respondenterne arbejder mange danskere med arabisk baggrund indenfor tolkning og integration. Det kan diskuteres, om denne gruppe mennesker fortsat vil have gode erhvervsmæssige muligheder, eller om majoriteten af disse vil ende i ledighed grundet den nye udlændingepolitik, der føres i Danmark.

Hvad angår andengenerationsindvandrernes erhvervsmæssige muligheder, er det essentielt at inddrage regeringens mange nye stramninger, særligt på udlændingeområdet (UIM 2019), som har gjort at tallet af asylansøgere er faldet fra hele 21.316 i 2015, til kun 3.458 i 2017 (UIM 2018).

Så hvor stort vil behovet for mennesker, som respondenterne præsenteret i dette studium, egentlig være i fremtiden? Som SDV (2017) argumenterer for i antagelse 6 (Kendsgerninger og værdier er to alen af samme stykke), udføres der ofte en værdiafvejning af, hvad man i en given situation vurderer som værende vigtigst (Dakwar et al. 2017). Arabisk blev i 2015 nedprioriteret af regeringen og andre fagpersoner, og dimensioneringen blev indført. Ved vedtagelsen om at nedlægge arabisk på SDU, blev der dermed sagt nej tak til arabisk sprog, kulturel og religiøs indsigt i Mellemøsten. Men Danmark har jo ikke sagt ”nej tak” til eksport, eller ”nej tak” til det største og mest lønsomme marked udenfor EU, ej heller ”nej tak” til 30 milliarder kroner, som er det beløb vindmøller, møbler, maskiner og mælkeprodukter henter hjem årligt alene i handler med Mellemøsten (Skovgaard 2015). Det er tre gange mere end for 10 år siden, hvilket indikerer en massiv vækst og udvikling.

Med den massive økonomiske vækst, kan man kun undre sig over, hvordan der i Danmark ageres ud fra en interesse om at samarbejde, men på samme tid fravælger at imødekomme noget så stort som sprog? Hvem kan vi være bekendt at ansætte til for eksempel at varetage handel og eksport på et professionelt niveau?

På den anden side har eksporten til Mellemøsten overordnet set klaret sig godt igennem årene, så hvorfor skulle den ikke også det fremadrettet? Men som Dakwar et al. (2017) pointerer, hænger fortid, nutid og fremtid sammen, og som logik- og modalitetsdeksisanalysen i øvrigt pegede mod, er vi som land blevet mindre mangfoldige, hvilket med tiden muligvis kan svække relationen til Mellemøsten, samt forårsage afgørende sproglige og kulturelle misforståelser, der kan være ødelæggende for denne relation. For eksempel styrtdykkede eksporten til Mellemøsten i 2005 grundet den kontroversielt omtalte ”Muhammed-krise”, og her kan det diskuteres om lignende

misforståelser muligvis kan genopstå, særligt efter man i Danmark ikke længere investerer i at forstå det arabiske sprog og kulturen.

Trafik mellem Danmark og Mellemøsten

Som evalueringsanalysen illustrerede, var udlandsopholdet en helt særlig styrke ved uddannelsen, og flere respondenter udtrykte et stort behov for at få muligheden for "at rejse tilbage" og se, hvordan det er at leve i Mellemøsten. Respondenterne er ikke de eneste med stor interesse i at rejse til Mellemøsten. Faktisk er det så eftertragtet for os danskere at rejse til den arabiske verden, at både Norwegian og Royal Jordanian i 2018 åbnede op for en masse nye afgangne mellem København og Mellemøsten.

Eksempelvis flyver Norwegian to gange ugentligt direkte mellem Amman og København. Disse afgangne blev sat i gang pr. 8. maj 2018 og blot få måneder efter blev en ny forbindelse etableret mellem København og Aqaba (Norwegian pressemeddelelse 2018). På disse afgangne er det dog ikke alle passagerer, der skal til Danmark, da nogle anvender afgangene som transit til Norge. Dog illustrerer de nye afgangne den voksende trafik mellem Mellemøsten og Skandinavien.

Royal Jordanian (RJ) har derimod kun afgangne til ét Skandinavisk land, og det er Danmark. RJ flyver også direkte uden transit, men tre gange ugentligt. Afgangene startede ligesom Norwegian også i 2018, hvor RJ dog tilbyder afrejser fra Jordan, Irak, Libanon, Saudi Arabien, De Forende Immerater, Kuwait og Egypten til København. Disse forbindelser giver, ifølge CEO Stefan Pichler, flyselskabet muligheden for en stærk tilstedeværelse i det Skandinaviske marked for at tilfredsstille turister, forretningsmænd, studerende og Jordanere samt arabere bosiddende i de Skandinaviske lande (Royal Jordanian 2018).

De nye afgangne indikerer en øget trafik mellem Danmark og Mellemøsten og illustrerer et øget behov, som flyselskaberne har valgt at investere i. Verden er i konstant udvikling, og særligt relationen mellem Danmark og Mellemøsten udvikler sig i høj hast (Skovgaard 2015), så burde Danmark ikke forsøge at imødekomme Mellemøsten i væsentlig højere grad for blandt andet at styrke, udvikle og vedligeholde relationen yderligere? Eller har imødekommelse og forståelse kun betydning, når vi taler hårde emner, som økonomi og eksport? Hvad med kultur, religion og mangfoldighed?

Del og helhed hænger sammen (Dakwar et al. 2017), og i dette tilfælde er økonomi, eksport, kultur, religion, sprog og så videre alt sammen dele, der udgør en større helhed, nemlig relationen mellem Danmark og de arabisktalende lande. Nedprioriteres, eller fjernes, mange af disse dele, vil det have betydning for helheden.

Og hvem består helheden så af? Den består blandt andet af os: Danskerne.

Nationalt plan

Som den retoriske analyse påpegede, er der et stort behov for professionelle arabisktalende i Danmark. Ikke kun for at styrke og vedligeholde de internationale relationer, men også for at bidrage til et mere bæredygtigt og internationalt Danmark.

Flemming Smedegaard har i et skriv udtalt, at dimensioneringen har medført, at SDU bevæger sig fra at være et internationalt til provinsielt universitet (Smedegaard 2014-15). Denne pointe hænger sammen med logik- og modalitetsdeksisanalysen, der pegede mod manglende mangfoldighed i Danmark. Men er behovet og konsekvenserne for professionelle arabisktalende egentlig så store, som nogle af respondenterne giver udtryk for?

Et aspekt, der hyppigt blev nævnt af de fleste respondenter, omhandlede det danske sundhedsvæsen, som er særligt udsat grundet manglende autoriserede og professionelle arabisktalende tolke. En respondent argumenterede for en kollektiv konsekvens af denne problematik, fordi den arabisktalende tolk ikke er i stand til at forstå patienten, og patienten kan derfor ende ud i en række unødige konsultationer og scanninger, som alle skatteydere i sidste ende betaler for. Men hvor stort er det økonomiske problem egentlig?

En rapport lavet af Translatørforeningen i 2015 beskriver forskellige faggruppers massive problemer med tolkningen i det offentlige, herunder i sundhedsvæsenet og hvad angår integration. Translatørforeningen vurderer, at cirka 7.000 personer tolker i det offentlige, og at prisen for samfundet er 300 millioner kroner om året (Nielsen 2015). Det er altså uvist, hvor mange af disse tolke, der er arabisktalende og heraf, hvor mange der ender ud i fejltolkede konsultationer. Ligeledes er det uvist hvor store omkostningerne egentlig er på fejlkonsultationer i en arabisksproget kontekst.

Itani (2017) fastslår dog, at niveauet på de arabisktalende tolke i Danmark er for lavt, og at der opstår fejlede konsultationer, der ikke kun bør diskuteres fra et økonomisk synspunkt, men snarere ud fra de sundhedsmæssige risici, der løbes ved at ansætte en inkompetent arabisktalende tolk.

Indenfor integrationsområdet argumenterer en respondent for, at flygtninge bliver kastet rundt i systemet, grundet en utilstrækkelig hjælp fra systemets side. Dog viser statistikkerne, at flygtninge i lønmodtagerbeskæftigelse i alderen 16-64 år i andet kvartal i 2017 lå på 24,4%, som er en stigning på 15% siden tredje kvartal i 2015 (DS 2017). Trods det er majoriteten af flygtningene stadig uden for beskæftigelse og ledigheden afhænger af, hvor meget den enkelte kommune gør for at hjælpe flygtningene ind på det danske arbejdsmarked (Arendt, Bolvig, Kolodziejczyk & Petersen 2016). Og hvem er mest kompetent til blandt at udføre lignende opgaver?

Som særligt den retoriske analyse illustrerede, anser danskere med mellemstlig baggrund og en uddannelse med arabisk som sidefag, sig selv som særligt kompetente inde for blandt andet integrationsområdet, tolkesektoren og

det internationale marked. Under kernemodsætningen *Arabisk modersmål – Uddannet i arabisk* argumenterede de for det ”helt særlige”, der opstår, når man har muligheden for at bevæge sig mellem de to kompetenceområder, frem for kun at være i stand til at trække på det ene.

Men hvilke personlige og erhvervsmæssige betydninger har kombinationsuddannelser med arabisk helt konkret haft for studerende med mellemøstlig baggrund, og hvilke diskurser anvender målgruppen i drøftelser om vigtigheden af at have professionelle arabisktalende i Danmark og hvad er konsekvenserne af manglen på samme?

Konklusion

Jeg kan ud fra den Dialektiske Lingvistik, med særligt fokus på de kulturelle modsætningsforhold og i forhold til artiklens empiri, opstille kernemodsætningen *Dansker – Araber*, som konkluderer, at danskere med mellemøstlig baggrund, der har valgt at studere en kombinationsuddannelse med arabisk, omfavner begge sider af deres identitet for at komme mere i balance som samfundsborgere. Denne forståelse blev blandt andet italesat som en ”bindestreksidentitet”. På baggrund af kernemodsætningen *Arabisk modersmål – Uddannet i arabisk*, konkluderer jeg, at målgruppen besidder en helt særlig kompetence, fordi de er i stand til at trække på begge færdigheder, alt afhængigt af de kontekstuelle omstændigheder. Målgruppen kan agere ud fra et akademisk arabisk, og på samme tid forstå de underliggende koder, som de har tillært igennem den arabiske kultur.

Ved hjælp af dialogmodellen, og særligt det tredje subjekt, konkluderer jeg på baggrund af de eksplicite diskurser; 1) *kultur og sprog*, 2) *religion*, 3) *familie* og 4) *andre*, at målgruppens primære grundlag for valg af uddannelse var deres individuelle identitetsprojekt, hvilket kom implicit til udtryk. Identitetsprojektet omtalte respondenterne igennem diskurser som blandt andet det, at; ”blive bedre til arabisk”, ”mærke og opleve den kultur, man kender hjemmefra”, ”udnytte sine kompetencer” og ”lære mere om sin religion”.

Ud fra deiksisanalysen, med primært fokus på person-, logik- og modalitetsdeiksis, konkluderer jeg, at tidligere uddannelses- og forskningsminister Sofie Carsten Nielsen fralagde sig ansvaret for dimensioneringen ved at overføre ansvaret på Syddansk Universitet igennem personeiksisindikatorer som; ”deres beslutning alene” og ”det er op til deres faglighed, det er deres ansvar”. Den tidligere minister omtalte sig selv og sit parti, på en måde, der ikke ville få konsekvenser ved at markere; ”jeg tager det fulde ansvar for, at vi ikke har villet uddanne til arbejdsløshed”.

Ud fra en af respondenternes brug af personeiksismarkørerne konkluderer jeg, at respondenterne går ind for et kollektivt ansvar, der indebærer, at vi (danske borgere) alle har et ansvar for at inkludere dem (flygtningene), og at man (regeringen) ligeledes bærer dele af dette ansvar. På baggrund af respondent 5's brug af *vi* (danske borgere),

konkluderer jeg et *de*, som værende flygtningene. Jeg konkluderer, at nogle af respondenterne, fastslår det kollektive ansvar for at kunne mødes på midten med henblik på at opnå en dybere forståelse for hinanden.

Gennem analysen af logik- og modalitetsdeiksis konkluderer jeg, at dele af målgruppen føler sig ekskluderet på det danske arbejdsmarked grundet deres religiøse overbevisning og særligt deres hovedtørklæde. Den overordnede konklusion og kernetemaet for denne analyse handlede om mangel på mangfoldighed i Danmark, hvilket kom både eksplicit og implicit til udtryk i de udførte interviews

Betinget af diskurserne; 1) *behovet for arabisktalende*, 2) *kompetencer og arbejdsmuligheder*, 3) *personligt* og 4) *konsekvenser*, konkluderer jeg, at der i Danmark er et stort behov for arabisktalende særligt indenfor integrationsområdet, i tolkesektoren og på det internationale marked. For diskurs 2 konkluderer jeg, at kombinationsuddannelser med arabisk åbner op for jobmuligheder særligt for mennesker som denne artikels målgruppe. Tredje diskurs har ført til konklusionen om, at mennesker med arabisk baggrund finder rodfæste og kommer mere i balance som samfundsborgere ved at tage en kombinationsuddannelse med arabisk. Afslutningsvis konkluderer jeg, ud fra den fjerde og sidste diskurs i den retoriske analyse, at der venter Danmark kollektive konsekvenser grundet manglende professionelle arabisktalende.

Ved hjælp af evalueringssystemet påskønnelse under metoden evaluering, og et særligt fokus på underkategorien vurdering, konkluderer jeg følgende svagheder og styrker ved kombinationsuddannelserne med arabisk;

Svagheder:

- Ikke kvalificerede undervisere
- Ikke nok opsyn af karakterer i udlandet
- Manglende niveauopdeling i arabiskundervisningen på SDU
- Burde blive undervist i dialekt frem for standard arabisk
- Manglende sammenhæng af fag på cand. negot

Styrker:

- Udlandsopholdet
- Kvalificerede undervisere
- Giver mønsterbrydere rodfæste
- Allerede eksisterende kompetencer, som for eksempel det arabiske sprog, styrkes
- Højt niveau
- Kombinationen af mange fag

Situationel Dialektisk Videnskabsteori har gjort det muligt for mig, på et situationelt dialektisk grundlag, at vurdere den mest fordelagtige indgangsvinkel til de forskellige emner undervejs. Herunder har Situationel Dialektisk Diskursanalyse givet mig, i rollen som analytiker, muligheden for at tilvælge de mest essentielle metodiske tilgange til at bearbejde artiklens data. De semistrukturerede interviews skabte en tryk ramme for respondenterne, hvor spørgsmål fra interviewguiden banede vejen for respondenternes egne fortællinger.

Artiklens analyse konkluderer afslutningsvis, at arabiskstudiet har haft en omfattende personlig betydning for målgruppen, idet de tidligere studerende fik dybere indsigt i deres egen identitet og professionelle kompetencer. Dimensioneringen af arabiskstudiet vil med al sandsynlighed medføre både personlige, men også samfundsmæssige konsekvenser. Konsekvenser som mindre mangfoldighed på arbejdsmarkedet, forværrede internationale relationer til det voksende mellemøstlige marked og en dansk tolkesektor, der ikke kan udbyde professionelle arabisktalende tolke og dermed risikerer misforståelser i den tolkede kontekst.

Litteraturliste

- Andersen, Thomas Hestbæk og Flemming Smedegaard (2005): *Hvad er meningen?* Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Arendt, J. N., Bolvig, I., Kolodziejczyk, C. & Petersen, J. S. (2016): *Kommunernes integrationsindsats på Beskæftigelsesområdet*. KORA. Hentet fra: <https://www.kora.dk/udgivelser/udgivelse/i12838/Kommunernes-integrationsindsats-paa-beskaeftigelsesomraadet>
- Bang, Jørgen Chr. (2001): *Dansk Dialektisk Sprogteori – Et ufærdigt råudkast om deixis, metafor & modalitet som basale aspekter af sproget*. Odense: Syddansk Universitets Trykkeri.
- Bang, Jørgen Chr. og Døør, Jørgen (2007): *Language, Ecology and Society – A Dialectical Approach*. London/ New York: Continuum.
- Brinkmann, Svend og Lene Tanggaard (2015): *Kvalitative metoder*. København: Hans Reitzels Forlag. 2. udgave.
- Bruun-Hansen, Kerstin (2018): *DF-kampagne roses: Som skræddersyet til manipulation*. Journalisten. Hentet fra: <https://journalisten.dk/df-kampagne-roses-som-skraeddersyet-til-manipulation>
- Dakwar, Julia, Anne-Christine Rosfeldt Lorentzen og Flemming Smedegaard (2015): *En ansats til en teori om Situationel Dialektisk Ledelse*. In: Det Ny Merino, nr. 1. Syddansk Universitet: Institut for Sprog og Kommunikation.
- Dakwar, J. R., Lorentzen, A.-C. R., & Smedegaard, F. (marts 2017): *Ni antagelser om Situationel Dialektisk Videnskabsteori*. Det Ny Merino (15).
- Dakwar, J. R., Rosfeldt, A.-C. H., & Smedegaard, F. (september 2018): *Mulighedernes muligheder og umulighedernes muligheder i Situationel Dialektisk Diskursanalyse*. Det Ny Merino (29).
- DS (2017): *Markant flere flygtninge i arbejde*. Danmarks Statistik. Hentet fra: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=29335>
- Ethnologue (2018): *The most spoken languages worldwide*. Ethnologue. Statista. Hentet fra: <https://www.statista.com/statistics/266808/the-most-spoken-languages-worldwide/>
- Fairclough, Norman (1992): *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Gabrielsen, Jonas og Tanja Juul Christiansen (2010): *Talens magt – indføring i mundtlig retorik*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Itani, N., Khalil, M., R. & Sodemann, M (2017): *Language Skills and Level of Experience among Arabic-Speaking Healthcare Interpreters in Denmark; an Explorative Study*. Diversity & Equality in Health and Care. Hentet fra: <http://diversityhealthcare.imedpub.com/language-skills-and-level-of-experience-amongarabic-speaking-healthcare-interpreters-in-denmark-an-explorative-study.php?aid=21267>

- Klausen, Søren Harnow (2005): *Hvad er videnskabsteori?* København: Akademisk Forlag.
- Kuhn, Thomas (1973): *The Structure of Scientific Revolutions*. Chicago: Chicago University Press.
- Lindø, Anna Vibeke (2002): *Samtalen som livsform – et bidrag til dialoganalysen*. Århus N: Forlaget Klim. p. 92-125.
- Lorentzen, Anne-Christine Rosfeldt (2018): *Udgangspunkt*. In: Jacob Fanth og My Gaarde Andreassen (red.): *Professionel kommunikation*. København: Samfundslitteratur.
- Mansø, Rikke Gjøøl (2018): *Nu er det vedtaget: Fremover udløser det en bøde at bære burka og niqab på gaden*. DR. Hentet fra: <https://www.dr.dk/nyheder/politik/nu-er-det-vedtaget-fremover-udloeser-det-en-boede-baere-burka-og-niqab-paa-gaden>
- Mead, George Herbert (1932): *The Philosophy of the Present*. Chicago og London: The University of Chicago Press.
- Morgan, Gareth (2006): *Images of Organization*. London: Sage.
- Nielsen, Anders Holm (2015): *Dårlige tolke skaber store problemer: Se læger og advokaters eksempler*. DR. Hentet fra: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/daarlige-tolke-skaber-store-problemer-se-laeger-og-advokaters-eksempler>
- Norwegian pressemeddelelse (2018): *Norwegian udvider med ny rute til Jordan*. My News Desk. Hentet fra: <http://www.mynewsdesk.com/dk/norwegian/pressreleases/norwegian-udvider-med-ny-rute-til-jordan-2540348>
- Nørfelt, Astrid (2018): *Vi skal (desværre) alle sammen være her - En undersøgelse af Coop-kunders holdninger til etnisk markedsføring samt fordele og ulemper ved strategien*. In: Det Ny Merino, nr. 27 Syddansk Universitet: Institut for Sprog og Kommunikation.
- Royal Jordanian (2018): *Hej Copenhagen -- RJ's unbeatable fares to Denmark from Jordan, Iraq, Lebanon, KSA, UAE, Kuwait and Egypt*. Royal Jordanian. Hentet fra: <https://www.rj.com/en/meet-rj/our-media-center/news/2018/04/01-april/copenhagen>
- Skovgaard, Lars Erik (2015): *Dansk eksport til Mellemøsten i hopla*. Berlingske. Hentet fra: <https://www.berlingske.dk/samfund/dansk-eksport-til-mellemoesten-i-hopla>
- Smedegaard, Flemming (2014-15): *Nedlæggelse af arabisk, kinesisk og spansk på Syddansk Universitet og forringede muligheder for internationalisering*. Uddannelses- og Forskningsudvalget. Hentet fra: <https://www.ft.dk/samling/20141/almdel/fiv/bilag/96/1487518.pdf>
- Stacey, Ralph (2011): *Strategic management and organisational dynamics. The challenge of complexity*. Essex: Pearson Education Limited, 6. Udgave
- UFM (2018): *Aktuel ledighed*. Uddannelse- og forskningsministeriet. Hentet fra: <https://ufm.dk/uddannelse/statistik-og-analyser/faerdiguddannede/aktuel-ledighed>

- UIM (2018): *Danmark fik i 2017 det laveste antal asylansøgere i ni år*. Udlændinge- og integrationsministeriet.
Hentet fra: <http://uim.dk/nyheder/2018/2018-01/danmark-fik-i-2017-det-laveste-antal-asylansogere-i-ni-ar>
- UIM (2019): *Gennemførte stramninger på udlændingeområdet*. Udlændinge- og integrationsministeriet. Hentet fra: <http://uim.dk/gennemforte-stramninger-pa-udlaendingeområdet>
- van Leeuwen, Theo (2005): *Three models of interdisciplinarity*. In: Ruth Wodak and Paul Chilton (ed): *A New Agenda in (Critical) Discourse Analysis*: London: John Benjamins Publishing Company, p. 3 – 18.